

ELSŐ KÉZBŐL A HADERŐRŐL!

magyar

HONVÉD

www.honvedelem.hu

A Honvédelmi Minisztérium magazinja – 2015. november XXVI. évf. 11. szám – 390 Ft

FÉLIDŐBEN

977086569300615011

16
A TÖBB MINT EGY HÓNAPON ÁT TARTÓ BRAVE WARRIOR 2015 GYAKORLAT EGY KÖZÖS, AMERIKAI-MAGYAR, ZÁSZLÓALJSZINTŰ, ÉLES LÖVÉSZETTEL EGYBEKÖTÖTT ÖSSZHADERŐNEMI HARCÁSZATI MOZZANATTAL ZÁRULT A NULLAPONTI GYAKORLÓTÉREN, VÁRPALOTA TÉRSÉGÉBEN.

Brave Warrior 2015 – a második fázis

HARCKÖZÖSSÉG

AZOK AZ AMERIKAI KATONÁK, AKIK NINCSENEK TIELESEN TISZTÁBAN HAZÁNK KLIMATIKUS VÍZSZONYÁVAL, VALÓSZÍNŰLEG AZT HIHETÉK: AZ OKTÓBERA MAGYARORSZÁGI MONSZUN BEKÖSZÖNTÉNEK HAGYOMÁNYOS IDŐSZAKA. AZ IDEI ÉV VALÓSZÍNŰLEG LEGKOMPLEXEBB HAZAI GYAKORLATÁNAK MÁSODIK FÁZISA UGYANIS NAGYRÉSZT SZAKADÓ ÉSŐBEN ZÁRULT A BAKONYBAN. A KATASZTRÓFÁS LÁTÁSI VISZONYOK NÉHOL ÁTÍRTÁK A FORGATÓKÖNYVET, DE A „JUH” VÉGŰL ELKÉSZÜLT.

Sokszor olvassuk vagy halljuk, hogy valami az a gyakorlat, ez az a gyakorlat. A Brave Warrior azonban az a gyakorlat, ami a gyakorlat. A Brave Warrior azonban az a gyakorlat, ami a gyakorlat. A Brave Warrior azonban az a gyakorlat, ami a gyakorlat.

MAGYAR HONVÉD

SEREG-SZEMLE

Az amerikai és magyar katonák kemény munkát és közös gyakorlatok felvételét végezték a Brave Warrior 2015 második fázisában. A gyakorlatok során a katonák megismerkedtek egymással, és a közös munkát gyakorolták. A gyakorlatok során a katonák megismerkedtek egymással, és a közös munkát gyakorolták.

MAGYAR HONVÉD

A helyzet még bonyolultabb lett

OROSZ BELÉPŐ

AKADÉMIAI SZEMELTŐZÉK...
 A helyzet még bonyolultabb lett...
 Oroszország...
 A helyzet még bonyolultabb lett...
 Oroszország...
 A helyzet még bonyolultabb lett...
 Oroszország...

Biztonsági és kiképzési

ÚJRA IRAKBAN

AKADÉMIAI SZEMELTŐZÉK...
 Újra Irakban...
 A helyzet még bonyolultabb lett...
 Oroszország...
 A helyzet még bonyolultabb lett...
 Oroszország...

Quick Response 2015

SZOROS EGYÜTTMŰKÖDÉS

AKADÉMIAI SZEMELTŐZÉK...
 Szoros együttműködés...
 A helyzet még bonyolultabb lett...
 Oroszország...
 A helyzet még bonyolultabb lett...
 Oroszország...

10 Miután az oroszok is bekapcsolódtak a szíriai harcokba, tovább bonyolódott a helyzet a közel-keleti államban.

28 A biztonsági feladatokon túl, az iraki kurd harcosokat is kiképzik az Észak-Irakban szolgáló magyar katonák.

38 A bosznia-hercegovinai hadsereggel közös gyakorlaton vettek részt a balkáni országban állomásozó nemzetközi erők.

**A MAGYAR HONVÉD
MAGAZIN KÖVETKEZŐ
SZÁMA
2015. DECEMBER 11-ÉN
JELENIK MEG.**

HADERŐ

Göncz Árpád 1922–2015 4

NAGYVILÁG

Üzenet szürkében 6
Orosz belépő 10
Missziós hírek 14

SEREGSZEMLE

Harcközösség 16
Októberben történt 20
Öröm és gyász 24
Újra Irakban 28
Határszolgálat 32
Félidőben 34
Magyar szív 36
Szoros együttműködés 38

HADITECHNIKA

Rejtőzködők 40

HÁTORSZÁG

Reptértörténelem 44
Hagyományörzők lovon 48
Ördögi harceljárások 52
Amit látnod kell! 56
Családi kötelék 58
Közérdekű 62

**A Honvédelmi
Minisztérium magazinja
XXVI. évfolyam 2015.
11. szám**

Kiadja a HM ZRÍNYI Térképészeti
és Kommunikációs Szolgáltató
Közhasznú Nonprofit
Korlátolt Felelősségű Társaság.

Felelős kiadó:

DR. BOZSONYI KÁROLY
ügyvezető

Nyomtatás:

A kft. saját nyomdájában

Felelős vezető:

A kft. ügyvezetője

Szerkesztőség: 1087 Budapest,
Kerepesi út 29/B Postacím: 1440
Budapest, Pf. 22 Tel.: 459-5315,
HM: 27-913 fax: 459-5351
E-mail: magyarhonved@armedia.hu

Főszerkesztő:

SZABÓ BÉLA

Főszerkesztő-helyettes:

FEITH LÁSZLÓ

Olvasószerkesztő:

GYÖRI LÁSZLÓ

Lapszerkesztők:

SINKA ISTVÁN, TRAUTMANN BALÁZS

Régió-tudósítók:

GALAMBOS SÁNDOR, KÁLMÁNFI GÁBOR

Fotóriporterek:

DÉVÉNYI VERONIKA, GALOVTSIK GÁBOR,
KRASZNAI-NEHREBECZKY MÁRIA, RÁCZ
TÜNDE (KÉPSZERKESZTŐ), TÓTH LÁSZLÓ

Tervezőszerkesztő:

GRÓF ISTVÁN

É HAVI MAGAZINUNKAT

FEITH LÁSZLÓ SZERKESZTETTE

Borítófotó: dr. Toperczer István

ISSN: 0865-6932

Lapunk az Európai Katonai Saj-
tószövetség (European Military Press
Association) tagja

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta
Rt. Hírlapüzletága (1089 Bp. VIII.,
Orczy tér 1.), előfizethető valamennyi
postán, kézbesítőknél, e-mailben: hirlap-
előfizetes@posta.hu, faxon: 303-3440.

További információ:

06-80-444-444

44 A taszári repülőtér újkori története 65 évvel ezelőtt, 1950-ben vette kezdetét, s egészen 2005-ig tartott.

GÖNCZ ÁRPÁD

1922 – 2015

GÖNCZ ÁRPÁD, A HARMADIK MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ELSŐ ELNÖKE 1990-TŐL, TÍZ ESZTENDŐN KERESZTÜL EGYBEN A MAGYAR HONVÉDSÉG FŐPARANCSNOKA IS VOLT. ELSŐ HIVATALOS „KATONÁS FELLÉPÉSÉRE” 1990 SZEPTEMBERÉBEN, A SZÉKESFEHÉRVÁRI KATONAI ESKÜTÉTELEN KERÜLT SOR. AZ ELNÖK-FŐPARANCSNOKTÓL E RENDEZVÉNYEN ELMONDOTT BESZÉDÉNEK EGY RÉSZLETÉVEL, ILLETVE A MAGYAR HONVÉDNAK ADOTT EXKLUZÍV INTERJÚJÁBAN A HADSEREGRE VONATKOZÓ GONDOLATAIVAL BÚCSÚZUNK.

MAGYAR HONVÉD

A HONVÉDELMI MINISZTERIUM HETILAPJA

1990.
szeptember 28.

I. évfolyam

30.

szám

Ára: 14,50 Ft

A mi napunk!
*Történelmi igazságot
és rehabilitációt...*
7. oldal

**Étertervek napi
huszonnégy órára**
*Részt vállal a
honvédség is*
10–11. oldal

**A katona nálunk
katona**
*Finnországban a
hadkötelezettség...*
16. oldal

Miniszteri zárszó
*„...a nyilvánosság
előtt méretesség
meg”*
32–33. oldal

Kozmikus kacsá
*Gagarin jó hazafi és
zseniális színész volt*
42. oldal

„... A Magyar Honvéd azon kérdésére, hogy miért pont Székesfehérvár városát választotta a sok helyszín közül, Göncz Árpád személyes érzelmeire és a város történelmi hagyományaira hivatkozott. Majd így folytatta: – Ez a hadsereg a mi hadseregünk. Azt hiszem, még soha nem volt hadsereg, amely ennyire a miénk lett volna. Egy szabad ország szabad hadserege, melyre hatalmas feladatok várnak a közeljövőben, és ezért is szimbolikus jelentőségű a fehérvári katonai eskü...”

„... A megújuló honvédség a megújuló társadalom nemzeti intézményeként, maga is átalakulóban van. De hűségével, kikezdetlenségével már eddig is igazolta, hogy eleget kíván tenni biztonságpolitikánk új gondolatiságának, és az ország megújulásából reá háruló feladatoknak. Az átszervezésből és a haderőcsökkenésből fakadó feladatait tisztességgel végrehajtotta, s ez nem kis terhet rótt a személyi állományra, mindenekelőtt a tisztikarra. A honvédség a politikai csatározások közepette stabilizáló tényező tudott maradni a társadalom életében. Léte és tevékenysége önmagában is jelzi, hogy mint nemzeti intézmény, az Alkotmány és a törvényesség alapján – most, és a jövőben is -, támogatja a társadalom átalakítására irányuló erőfeszítéseket, és kész alaprendeltetése teljesítésére...”

Kié lesz a Dél-kínai-tenger?

A USS LASSEN (DDG 82) romboló a szigetek felé tart.

ÜZENET SZÜRKÉBEN

EGYETLEN HAJÓ, EGYETLEN ÚT: FESZÜLT FIGYELEM ÖVEZTE A USS LASSEN BEVETÉSÉT. AZ AMERIKAI HADITENGERÉSZET ROMBOLÓJA A VILÁG EGYIK LEGVITATOTTABB HOVATARTOZÁSÚ TENGERSZAKASZÁN HAJÓZOTT ÁT OKTÓBER 26-ÁN.

Az Arleigh Burke-osztályú, irányított rakétákkal felszerelt USS LASSEN kapitánya a legmagasabb szintű jóváhagyással, a Fehér Házból érkezett engedéllyel haladt el a Subizátony mellett. Méghozzá igen közel: kevesebb, mint 12 mérföldnyire. Ennek komoly jelentősége, egyben üzenetértéke is volt. A kiválasztott helyszín, a távolság mind-mind azt kommunikálta Peking felé: az Egyesült Államok továbbra is ragaszkodik a nemzetközi vizeken történő szabad hajózás elvéhez, és nem ismeri el Kína területi követeléseit. Más kérdés, hogy a hajó útja – még ha üzenetét egyértelműen át is adta – csupán szimbolikus jelentőségű. Ettől még Kína töretlen lendülettel folytatja a Dél-kínai-tenger bekebelezését, militarizálását, a zátonyok, apró szigetek feltöltését, katonai repülőterek, kikötők építését. Teheti: a térség államai gazdaságilag és katonailag sokkal gyengébbek, az Egyesült Államok pedig nem kíván katonai konfliktust kirobbantani a „lopakodó területszerzés” miatt.

MEGMUTATNI A VILÁGNAK

Nem ez volt az első eset, amikor az amerikai politikai és katonai vezetés a haditengerészet vagy a légierő segítségével „fejezte ki gondolatait” a kínai terjeszkedési politikával kapcsolatban. Az Egyesült Államok alapelve nem változott. Ennek értelmében a nemzetközi hajózási utak és a kereskedelem zavartalanságának biztosítása az amerikai haditengerészet feladata, minden ország

részére garantálva az akadálytalan kereskedelmi hajózás lehetőségét. Ennek az elvnek megfelelően a térségben folyamatos az amerikai tengeri jelenlét. Barack Obama amerikai elnök 2011 végén meghirdetett biztonságpolitikai váltása (a sokat emlegetett „Pivot to Asia”) is a térség felértékelődését, a világ vezető katonai hatalma előtt tornyosuló kihívások felismerését és azok megválaszolásának igényét jelezte. Kérdés persze, hogy a meglehetősen komoly pénz-

Rohamtempóban épülnek az új „szigetek”.

A kínai parti őrség elsősorban őrzés-védelmi, s nem életmentő feladatokat hajt végre a térségben.

ügyi-költségvetési problémákkal is küszködő amerikai kormány miként tudja majd a valóságban is végrehajtani a súlypontáthelyezést.

A tenger mellett Amerika ragaszkodik a nemzetközi légterek zavartalan használatához is. Fontos jelzés volt az is, amikor 2013 novemberében az amerikai légierő két B-52H Stratofortress stratégiai bombázó repülőgépe repülte végig a Kína által nem sokkal előbb egyoldalúan kijelölt (a Dél-kínai-tenger felett húzódó) légvédelmi azonosítási zónát (ADIZ). A nyolc hajtóműves bombázógépek természetesen navigációs gyakorlórepülésen vettek részt, semmilyen harci cselekményt nem hajtottak végre, ahogyan a gépeket folyamatosan szemmel tartó kínai légvédelmi erők sem. A géppár berepülése egyértelmű üzenet volt: az Egyesült Államok nem ismeri el a Dél-kínai-tenger feletti légtérigényeket sem.

2015 májusában pedig eddig példátlan módon a CNN amerikai hírcsatorna forgatócsoportja repült a haditengerészet legmodernebb, nemrég hadrendbe állított repülőgépén, egy P-8A Poseidon fedélzetén. A nagy hatótávolságú felderítőgép a Spratly-szigetek felett hajtott végre bevetését, amelyet a forgatócsoportnak köszönhetően az egész vi-

lág figyelemmel kísérhetett. Az ehhez szükséges komoly szervezés, a megfelelő engedélykészség beszerzése eredményesnek bizonyult: a washingtoni és a nemzetközi nagypolitika már az adást követő napon a „kínai helyzettel”, a kínai területhódítással volt tele, természetesen a CNN tudósításának hatására. Igaz, ettől a kínai érdekszféra kiterjesztése nem állt le, de legalább a nagyvilág is ízelítőt kapott a tévé képernyőin

keresztül, milyen az, amikor egy ország szó szerint bebetonozza az általa kialakított új helyzetet.

Mégpedig egy olyan helyzetet, amelyet Kína jogilag igazán nem, csak katonailag tud alátámasztani. A nemzetközi tengeri jog a partoktól 12 mérföldre ismeri el az adott állam felségjogát a partjait körülvevő tengeren és a fölötté lévő légtérben. A nemzetközi jog emellett nem ismeri el a felségterület kibőví-

A nemzetközi jog nem ismeri el az épített, mesterséges szigeteket.

tését (UNCLOS, Article 60), új szigetek építését. A vonatkozó jogszabályok értelmében: ha egy, már régen ismert és feltérképezett korallzátony helyére hirtelen egy új sziget épül, tetején katonai repülőtérrel vagy támaszponttal, az nem jelentheti a terület státusának megváltozását. Főleg nem az újabb 12 mérföldes felségterület „megszületését”. Igaz, jogszabályok ide, nemzetközi egyezmények oda, amíg katonai erők állomásoznak az új „szigeteken”, addig Kína gyakorlatilag a terület ura, és ezt a környező országok – ha fogcsikorgatva is – kénytelenek figyelembe venni.

LÉPÉSELŐNYBEN

Az Egyesült Államok, illetve a környező, az egyes szigetekre, zátonyokra és az azokat körbe vevő területekre szintén igényt formáló országok nem véletlenül idegesek: a Poseidon kamerái pontosan bemutatták a „tulajváltás” hosszú távú következményeit. A május 20-i repülés során a kínai haditengerészet és a parti őrség számos hajóját, s az új szigeteket védő légvédelmi rendszerek radarjeleit is észlelték, azonosították. Kína hadihajók, köztük a legmodernebb irányított rakétákkal felszerelt rombolók és fregattok, továbbá a flotta nagy távolságú bevetéseihez elengedhetetlenül szükséges ellátóhajók fogadására alkalmas mélytengeri kikötőket és katonai re-

pülőteret alakított ki a frissen szerzett területeken. Kis túlzással, szárazföldi területeitől 1100 kilométerre egy elsüllyeszthetetlen, erősen védett vasbeton repülőgép-hordozót épít a Fiery Cross zátony helyére, amelyet több kisebb támaszponttal tud védeni. Teszi mindezt a világ egyik legforgalmasabb hajózási útvonalának közvetlen közelében. Igaz, nézhetjük úgy is a kialakult helyzetet,

Kína terjeszkedését nem veszi jó néven a környező államok lakossága sem.

Kikötő és repülőtér épül az új szigeten.

A CNN által közvetített repülés.

hogyan Kína az építkezéssel csupán rég meglévő hátrányát küzdötte le, hiszen Tajvan (Taiping-sziget) a Fülöp-szigetek (Pagasa-sziget), Malajzia (Swallow-zátony, szintén szigetnek átépítve) és Vietnám (Dél nyugati-zátony) is rendelkezett már repülőterekkel a Spratly-szigetvilág térségében.

Vietnami és kínai hajó kényelmetlenül közeli találkozója a vitatott térségben.

CSAK ÓVATOSAN

Egy nyílt katonai konfrontáció kirobbantása ugyanakkor senkinek nem áll érdekében – szerencsére. A kevésbé látványos válaszlépések egyike a térségben már meglévő szövetségi rendszerek fejlesztése, Kína katonai és gazdasági erejének erősödése miatt egyre idegebb országok szorosabb együttműködése. Ez az Egyesült Államok szerepét és erejét is növeli, hiszen az érintett országok fegyveres erőit jellemzően amerikai segítséggel fejlesztik, erősítik. Itt nem csupán amerikai fegyverek, re-

pülőgépek vásárlására kell gondolni, hanem a két- és többoldalú hadgyakorlatok, közös kiképzések számának és mélységének növelésére is. Ez elsősorban persze a haditengerészet és a légi-erő területén hozhat eredményeket, alkalmazkodva a térség földrajzi helyzetéhez. A hagyományosan Amerika-barát Tajvan és Japán mellett egyre szorosabbá válnak a katonai és politikai szálak Vietnammal, a Fülöp-szigetekkel és Malajziával is.

Az „üzenetváltás” persze ettől még állandó. Az amerikai haditengerészet P-3C Orion és P-8A Poseidon repülőgépei folyamatosan végeznek felderítő bevetéseket a térségben, a kínai haditengerészet légvédelmi rendszerei pedig a repülőgépeket figyelik. S persze rendszeres a kínai külügyminisztérium diplomáciai tiltakozása is a „provokatív, a térség békéjét és erőegyensúlyát veszélyeztető” amerikai katonai felderítő bevetések után. Nem volt ez másképp idén októberben sem: alig hagyta el a USS LASSEN a vitatott területeket övező vizeket, máris nyilvánosságra került a hajóutat elítélő hivatalos kínai álláspont. Ezzel pont ellentétes volt a Fülöp-szigetek véleménye: szerintük a romboló útja segítette helyreállítani a térség egyensúlyát. Csak éppen a USS LASSEN elhajózik, a kínai támaszpontok, hadihajók pedig maradnak.

Kínai katonai radarállomás: hivatalosan a polgári légi forgalmat segíti.

A helyzet még bonyolultabb lett

OROSZ BELÉPŐ

A KÖZELMÚLTBAN AZ OROSZ LÉGIERŐ IS BEKAPCSOLÓDOTT A SZÍRIÁBAN ZAJLÓ FEGYVERES KONFLIKTUSBA. AZ OROSZ TÁMADÓ- ÉS VADÁSZBOMBÁZÓ REPÜLŐGÉPEK NEMCSAK BOMBÁKAT, RAKÉTÁKAT, HANEM EGY ÜZENETET IS HORDOZTAK: OROSZORSZÁG NÉLKÜL NINCS SZÍRIAI RENDEZÉS.

Az Arab Tavasz egy újabb fejezetének indult, és brutális, véres, regionális hatalmakat és nagyhatalmakat is felvonultató „proxy háborúvá” („helyettesekkel” vívott háborúvá) vált a szíriai felkelés. Hosszú út vezetett odáig 2011 márciusa óta, hogy ma már Szíria légterében mind az amerikai, mind az orosz légierő repülőgépei végrehajtanak támadásokat a felderített földi célpontok ellen.

2011 márciusában, Dara városában a szír biztonsági erők több tinédzsert le tartóztattak, mert rendszerellenes jelszavakat festettek fel egy iskola falára. Természetesen Szíriában kínzás is várt rájuk. A város lakói tüntetésekkel tiltakoztak a fiatalokkal szembeni eljárás ellen. A biztonsági erők március 18-án tüzet nyitottak a tömegre, több demonstrálót megölve, sokakat megsebesítve. A tiltakozások gyorsan átterjedtek az ország többi nagyvárosára is, ahol a tüntetők már Bassár el-Aszad szíriai elnökdiktátor távozását követelték. A rezsim nem tolerálta a tüntetéseket, a tömeges ellenvéleményt, így igyekezett ezeket erővel letörni. A tömeg azonban nem hátrált, így júliusra már több százezer

ember vonult az utcára, az elnök távozását és reformokat, munkalehetőséget követelve. A békés tüntetések ellen fellépő biztonsági erők gyakran használtak fegyvereket: nem meglepő, hogy idővel a tüntetők közül is többen fegyverrel igyekeztek megvédeni magukat. Később ez a fegyveres ellenállás már az egyes városrészek, kerületek „megtisztítását”, a kormányt támogató biztonsági erők elűzését is lehetővé tette. A gépkarabé-

lyok, géppuskák, RPG-gránátvetők felbukkanása azonban már az erőszakspirál első jelei voltak.

POLGÁRHÁBORÚ

Ahogy a fegyveres harcok felerősödtek és az ország egyre nagyobb részére kiterjedtek, megalakultak az első nagyobb felkelőcsoportok, így júliusban létrejött a hírekben sokat szereplő Szabad

Az alavita lakosság támogatja az orosz segítséget.

Szu-25-ösök nem irányított bombákkal Szíriában.

A szír kormányerők már csak az ország kisebbik részét ellenőrzik.

Szír Hadsereg (FSA) is. Szeptemberre már az ország számos területén fegyveres harcok folytak a különböző kormányellenes erők és a szír hadsereg, valamint a belbiztonsági erők egységei között. 2012-re már Damaszkusz, a főváros

és a második legnagyobb szír város, Aleppó is a fegyveres harcok, a polgárháború frontvonalába került. Az összecsapások komoly áldozatokat követeltek mind a fegyveres erők, mind a polgári lakosság soraiból: 2015 augusztu-

sára az ENSZ jelentése szerint legalább 250 ezer ember vesztette életét. A menekültek számát legalább négymillióra lehet becsülni, további közel nyolcmillió ember pedig az országon belül kényszerült új lakóhelyet keresni.

Szinte lehetetlen pontosan bemutatni az országon belül folytatott véres polgárháború minden résztvevőjét, azok folyamatosan változó kapcsolatát. A síita vallású alavita kisebbségre támaszkodó al-Aszád kormányának legfőbb szövetségesei és támogatói Moszkva és Teherán. Szintén komoly fegyveres segítséget jelentett a szintén síita libanoni Hezbollah veterán fegyvereseinek megjelenése. A főleg szunnita ellenzék (pontosabban azok egyes csoportjait) támogatja pénzzel, fegyverrel, információkkal az Iránnal ellenséges viszonyban lévő, a Közel-Kelet vezető hatalma címéért vetélkedő Szaúd-Arábia, a térség erős államának képét mutatni kívánó, egyben a Szíria északi részét ellenőrző kurdokkal harcoló Törökország, valamint Katar, illetve az Egyesült Államok mellett számos európai ország. Fontos azonban megjegyezni, hogy nincs egységes ellenzék, és a több mint négy évnyi polgárháború, számos háborús bűncselekmény elkövetése után igazából nehéz lenne mérsékelt ellenzéki csoportokról beszélni.

A kialakult véres helyzetet, káoszt természetesen az Iszlám Állam, az ISIS is igyekezett kihasználni. A kéméletlen eszközeiről és professzionálisan végrehajtott médiaakcióiról világszerte ismertté vált terrorszervezet főleg Szíria északi és keleti részén vont ellenőrzése alá nagyobb területeket, összekötötést

Orosz felderítőrendszer felvétele egy légitámadásról.

teremtve ezáltal iraki hátszágával. A nyugati hatalmak éppen az ISIS elleni fellépést zászlajukra tűzve léptek fel katonai erővel (elsősorban légierővel, illetve október vége óta az amerikai különleges erők Szíriában harcoló egységeivel) az országban. Sőt, Oroszország is az ellenük folytatott harcot nevezte meg, amikor vadászbombázóit és támadórepülőgépeit a szíriai Latakia orosz pénzből sebtében modernizált repülőterére telepítette.

OROSZ ÉRDEKEK

Arra, hogy Vlagyimir Putyin orosz elnök miért pont most döntött a szíriai beavatkozás mellett, dr. Tóth Péter, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Nemzetközi Intézete Stratégiai Védelmi Kutatóközpontjának (SVKK) igazgatója és Csiki Tamás, a kutatóközpont elemzője válaszolt. A szakemberek szerint két

Szíriában a legmodernebb orosz irányított bombákat is bevetik, igaz, csak kis számban.

Üzenet, nem csak a terrorcsoportoknak: az orosz légierő élt, él és élni fog!

magyarázat lehetséges: az egyik, hogy „befagyott” az ukrán konfliktus, annak már nincs belpolitikai nyeresége. A szíriai beavatkozás újra világhatalmi színben tünteti fel Oroszországot, amely nem csupán nagy belpolitikai haszon, hanem komoly legitimáló erő is. A Szovjetunió felbomlása óta először hajt végre katonai műveletet Oroszország a posztszovjet térségen kívül. Másrészt 2015 nyarára az Aszad-rendszer eljutott oda, hogy alig egyharmadát uralta Szíriának, erői kivéreztek, és amennyiben megbukik, akkor Oroszország elveszti utolsó közel-keleti szövetségését.

A nyugati sajtóban számos esetben került elő a kérdés: valóban terrorcsoportok ellen vetik be az orosz kontingent? Az SVKK szakértőinek véleménye szerint Moszkva bevallottan Aszad katonai támogatásának céljából indította a műveleteket, és saját értelmezésében az Aszad-rendszer elleni valamennyi fegyveres csoport terrorcsoport. Ennek megfelelően a terrorizmus elleni fellépés kapcsán vagy ürügyén Oroszország eddig többet támadta Aszad fegyveres ellenzékét, mint az ISIS-t.

Az orosz légitámadások bezavarhatnak, és be is zavartak, az ISIS elleni koalíciós műveletekbe, tekintettel arra, hogy ilyenkor meg kell osztani a légtérre vonatkozó és egyéb katonai információkat (útvonal, pozíciók, saját erők helyzete). Ez azt jelenti, hogy az orosz fél

Szíria jelentős része már romhalmazzá vált.

tisztában van az amerikai légi mozgásokkal – tehát pontosan tudják, hogy kit támogatnak és kit támadnak az amerikai erők és szövetségeseik. Emellett lehetővé válik az amerikaiak által támogatott fegyveres szervezetek orosz bombázása. De az ISIS amerikai bombázását az oroszok nem tudják – és vélhetően nem is akarják – akadályozni.

JOBB ALKUPOZÍCIÓ

A szeptember 30-án kezdődött orosz beavatkozás két csoportnak jött jól: ha az Aszad-rendszer megerősödik, akkor a mögöttük álló erőknek (Irán, Hezbollah, Kína). Egyébként pedig azoknak, akik a fennmaradó szíriai polgárháborúból előnyt kovácsolhatnak. Ilyen Izrael is, amely a közel-keleti államok belső gyengesége, Szíria hatalmi versengéséből történő kiesése kapcsán juthat jobb pozíciókhoz.

Kérdésként merülhet fel, hogy az orosz katonai akció jelentheti-e az orosz stratégiai érdekek nyomatékosabb megjelenését a Közel-Keleten? A magyar szakemberek véleménye szerint nem, mert az orosz vezetés szíriai pozícióit kívánja védeni az Aszad-rezsim fenntartásával, nem a terjeszkedés a cél; inkább erősítenék tárgyalási pozíciójukat más nagyhatalmi kérdésekben. Ilyen lehet például az ukrán válság kapcsán kialakított szankciók felfüggesztése, cserébe a szíriai rendezés elősegítéséért. A Földközi-tenger térsége ugyanis hagyományosan nem orosz érdekszféra. Itt Oroszország leginkább kis alkukat, üzleteket tud nyélbe ütni a mások számára fontos kérdésekben, mint amilyen Szíria mellett Irán nukleáris programja.

Nem szabad elfelejteni, hogy Oroszország egy másik fegyveres konfliktusban is részt vesz. De lehet-e a Szíriában kibontakozó orosz–nyugati együttműködés „ára” az ukrán helyzet rugalmasabb nyugati kezelése (a szankciók enyhítése, a Krím elfoglalásának tudomásul vétele)? Elméletileg a kelet-ukrajnai események kapcsán hozott szankciók enyhítése szóba jöhet, de a gyakorlatban eddig ennek nincsenek jelei. A Krím elfoglalásának tudomásul vétele pedig nem lehetséges. Ez elvi kérdés, hiszen az orosz anektálás a nemzetközi (jog)rendszer egyik alappilléreinek kezdése volt, s precedens jellege miatt elfogadhatatlan.

A harcok fő vesztese a polgári lakosság.

Oroszország az ukrán konfliktusban is érintett.

VÁLTÁS A LÉGI TANÁCSADÓKNÁL

Megkezdte szolgálatát Afganisztánban az Eltökélt Támogatás Művelet (Resolute Support Mission – RSM) légi tanácsadó csoportjának harmadik váltása. A magyar szállítóhelikopterek, együttműködve az amerikai és a cseh mentorokkal, nem irányítható rakétákkal történő lövészetre készítik fel az afgán katonákat, akik ezt követően már készenléti szolgálatot adhatnak és éles bevetéseken is részt vehetnek. A lövészképzés mellett a kezdő, illetve újrakezdő pilóták szimulátoros oktatása, valamint az Mi-17 V5 helikopterek javítás utáni berepülése is a magyar szakemberek feladatkörébe tartozik.

Kép és szöveg: Kovács Krisztián őrnagy

KÖZELHARC-TRÉNING

Magyar kiképzők vezetésével, heti két alkalommal, másfél hónapos közelharc-tréninget tartanak a Koszovóban szolgáló amerikai katonák részére. Az amerikai fél kérése alapján szervezett felkészítést az MH KFOR Kontingens 13. váltásának Delta századából kijelölt Radóczy Ferenc őrmester, illetve Dóka Mátyás és Dóka Szilárd szakaszvezetők irányítják. A foglalkozásokon mindenekelőtt az alapvető önvédelmi technikák alkalmazására tanítják meg a résztvevőket, a puszta kézzel vívott harctól a hidegfegyverek használatáig.

Koós Sándor zászlós; fotó: Erdős János szakaszvezető

Idén is tömeges részvétel jellemezte Koszovóban a tradicionális nemzetközi erőpróbaának számító Dancon March menetgyakorlatot. A Dán Menet története 1972-ig nyúlik vissza: negyvenhárom éve a Cipruson szolgáló dán katonák szervezték meg először ezt az erőpróbát, amelyet azóta minden olyan műveleti területen rendszeresen megrendeznek, ahol az északi ország egyenruhásai is jelen vannak. A Novo Selo környéki hegyes-dombos terepen, tíz kilogrammos teherrel a vállán, közel ezer katona vágott neki a 25 kilométeres távnak. A mezőnyben a KFOR magyar kontingensének katonái is szép számmal képviseltették magukat. Közülük Éles Béla törzsőrmester érte el a legjobb eredményt: nyolcadikként célba érve 2 óra 58 perc alatt teljesítette a távot.

Kép és szöveg: Koós Sándor zászlós

DÁN MENET

Korom Ferenc dandártábornok, a Honvéd Vezérkar hadművelleti csoportfőnöke átvette a koszovói békefenntartó erők parancsnokhelyettesi beosztását és feladatait. Magyar katonára még soha nem töltött be ilyen magas pozíciót NATO-műveletek irányításában. Az ünnepélyes ceremónián részt vett Fucsku Sándor vezérőrnagy, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnoka is, és átadta a Szövetségért Érdemjelet a korábbi parancsnokhelyettesnek, az osztrák Anton Waldner dandártábornoknak. Az ünnepség zárásaként Korom Ferenc dandártábornok átvette a békefenntartó misszió zászlóját a KFOR parancsnokától, Guglielmo Luigi Miglietta vezérőrnagytól.

Kép és szöveg: Koós Sándor zászlós

Missziójuk végeztével az EUTM MALI kötelékében szolgálatot teljesítő magyar–portugál mesterlövész kiképzőcsoport tagjai – köztük Balogh Ádám hadnagy, Deregi Gábor főtörzsőrmester, Kovács Sándor főtörzsőrmester és Kerekes Norbert törzsőrmester – missziós medált vehettek át Rainald Hartmann alezredestől, a koulíkói központ kiképzési főnökétől. Az ünnepi eseményen az alezredes a csoport munkáját méltatva elmondta, hogy a portugál és a magyar oktatók az elmúlt hat hónapban a mali hadsereg mesterlövészeinek kiképzése mellett tevékenyen részt vettek a mali tiszti és altiszti hallgatók, valamint a századparancsnoki tanfolyamon részt vevők felkészítésében is.

Kép és szöveg: Lukács Péter alezredes

MEDÁLPARÁDÉ MALIBAN

KÖZÉP-AFRIKAI MISSZIÓ

A Közép-afrikai Köztársaságban, márciusban kezdődött az ENSZ Többdimenziós Integrált Stabilizációs Művelete, a MINUSCA. A misszióban a Magyar Honvédség részéről ketten törzstisztként, ketten pedig katonai megfigyelőként teljesítenek szolgálatot. A „kékszakosok” rendkívüli körülmények között dolgoznak, az országban rengeteg áldozatot szed a malária, az állami apparátus pedig csak a missziós műveletek segítségével képes kezelni a polgárháború utáni helyzetet. A magyar katonák eddigi helytállásának elismeréseként nemrég Rumbach Szabolcs alezredes a misszió Katonai Művelési Központjának főnökévé, Kiss Alajos alezredes pedig a katonai megfigyelők főkoordinátorává nevezték ki.

Kép és szöveg: honvedelem.hu

HARCKÖZÖSSÉG

AZOK AZ AMERIKAI KATONÁK, AKIK NINCSENEK TELJESEN TISZTÁBAN HAZÁNK KLIMATIKUS VISZONYAIVAL, VALÓSZÍNŰLEG AZT HIHETTÉK: AZ OKTÓBER A MAGYARORSZÁGI MONSZUN BEKÖSZÖNTÉNEK HAGYOMÁNYOS IDŐSZAKA. AZ IDEI ÉV VALÓSZÍNŰLEG LEGKOMPLEXEBB HAZAI GYAKORLATÁNAK MÁSODIK FÁZISA UGYANIS NAGYRÉSzt SZAKADÓ ESŐBEN ZAJLOTT A BAKONYBAN. A KATASZTROFÁLIS LÁTÁSI VISZONYOK NÉHOL ÁTÍRTÁK A FORGATÓKÖNYVET, DE A „FILM” VÉGŰL ELKÉSZÜLT.

Sokszor olvassuk vagy halljuk, hogy ez vagy az a gyakorlat, ezért vagy azért, a maga nemében nagyon különleges. A Brave Warrior esetében ez a megállapítás több szempontból is igaz. Egyrészt nem sűrűn fordul elő, hogy amerikai katonák közel két hónapot töltsenek hazánkban, ahogyan az sem, hogy a Stryker típusú harcjármű lassanként ugyanolyan megszokottá váljon a nullaponti lőtérén, mint a jó öreg BTR. Az amerikai 2. lovassági ezred 4. zászlóaljának katonái szemmel láthatóan otthonosan mozogtak a számukra idegen környezetben, hiszen olajozottan hajtották végre például a száraz begyakorlásokat és az éles mozzanatokot.

A Brave Warrior 2015 nyíltan hangzottatott másik – vagy inkább igazi – különlegessége az, hogy ezúttal amerikai és magyar katonák nem egymás mellett gyakorlatoztak, hanem közösen, közösséget alkotva. Ugyanis a gyakorlat ter-

vezői már eleve a közös kiképzésre helyezték a hangsúlyt.

– A korábban alkalmazott módszertől eltérően már századszinten többnemze-

ti század-harcsoportokat hoztunk létre, amelyekben különféle fegyvermekkhez tartozó amerikai és magyar kisalegységek kaptak helyet, szintén ve-

„Az amerikai és magyar katonák kemény munkáját és sikeres gyakorlatát különösen annak fényében értékeljük nagyra, hogy ebben az időszakban komoly humanitárius kihívással is szembe kell néznünk. Minél nagyobbak a globális kihívások, annál fontosabb, hogy az Amerikai Egyesült Államok és Európa közösen szálljanak vele szembe. Elköteleztünk vagyunk egy szabad és békés világrend megteremtésében, és ennek érdekében kell folytatnunk a közös munkát.” (Colleen Bell, az Amerikai Egyesült Államok Budapesten akkreditált nagykövete)

gyes nemzeti századvezetéssel. Ezek a kötelékek összekovacsolódtak, majd éleslövészeteket hajtottak végre. A gyakorlat záró szakaszában pedig éleslövészzettel egybekötött zászlóaljharccsoport-szintű mozzanat következett. A zászlóaljszintű közös amerikai–magyar harccsoport megalakulását követően természetesen a zászlóaljszintű harcászati tevékenység volt a cél. Az egyik legna-

katonái gördülékenyen mennek át közös védekezésből támadásba, és a különböző kaliberű, típusú fegyverek zaja közben még műszaki mentést, illetve sebesültellátást és -szállítást is végrehajtanak.

– Ezen a gyakorlaton úgy tudunk együtt dolgozni magyar szövetségeseinkkel, ahogyan az amerikai hadsereg a jövőben működni fog. Szakmai körök-

gyobb kihívás kétségtelenül a század-szintű kötelékekben történő közös feladat-végrehajtás volt – fogalmazott Horváth Gábor dandártábornok, az MH 25. Klapka György Lövészdandár parancsnoka, a gyakorlat igazgatója.

A komoly médiaérdeklődésre is számot tartó gyakorlat VIP-napján többek között magyar T-72-es harckocsik és BTR-ek amerikai Stryker típusú harcjárművekkel és Humvee-kal együtt küzdötték le a képzeletbeli ellenséget – Gripen vadászgépek és A-10-es csatrepülőgépek hatékony légi támogatásával. A komplex összhaderőnemi mozzanat keretében láthattuk, amint a két nemzet

ben ismert hadseregünk új működési struktúrája, koncepciója, amely alapvetően meghatározza elkövetkező éveinket. Ennek szellemében az amerikai haderő a korábrinál sokkal több nemzetközi gyakorlatot hajt majd végre. Ezek célja, hogy kiegészítsük egymás képességeit, illetve, hogy a különböző haderőnemek közötti együttműködés még gördülékenyebb legyen. Egységes taktikát dolgozunk ki annak érdekében, hogy meg tudjunk felelni a közeli jövő szövetségi kihívásainak. A magyar katonák tudásáról, professzionalizmusáról a legnagyobb elismeréssel tudok nyilatkozni. Olyan jól ismerik például az ame-

rikai katonai eljárásokat, hogy mindez ösztönzőleg hatott a mi állományunkra. Mindez túlmegy a szokásos barátságos fogadtatás és udvarias vendéglátás szintjén – mondta a parancsnoki Stryker bel-

sejében adott mini interjújában Jonathan Due alezredes, a 4. zászlóalj közelmúltban kinevezett parancsnoka.

A Brave Warrior 2015 önmagán túlmutató hadgyakorlat volt. Nemcsak

azért, mert például a sajtó képviselői közelről győződhetek meg a magyar légtérben szintén ritkán látott amerikai A-10-es csatarepülőgépek manőverezési képességeiről, hanem azért is, mert

– A rövid távú hasznot nézve, természetesen mindkét nemzet katonái rengeteget tanultak egymástól. Két olyan haderőről van szó, amely kultúráját, hagyományait, eljárásait tekintve elég távol áll egymástól. A közös hang megtalálása mindkét fél oldaláról maximális kompromisszum-készséget igényel; mégpedig úgy, hogy szem előtt kell tartani a harcászati hatékonyság mutatóit. Ebben nagyot

„Önök a bátor emberek közé tartoznak. Amerikai szövetségeseinkkel együttműködve pontosan hajtották végre feladataikat, és erre joggal lehetnek büszkék” – értékelte a magyar katonák teljesítményét dr. Simicskó István honvédelmi miniszter.

A Brave Warrior 2015 komplexitását mutatja, hogy október 15-től többnemzeti, dandárszintű, a zászlóalj-törzsek bevonásával folytatott, számítógéppel támogatott parancsnoki és törzsvezetési gyakorlatot is végrehajtottak. Ebben már nemcsak amerikai és magyar, hanem horvát, szlovák, szlovén, ukrán és román katonák is részt vettek.

hazai környezetben talán idén volt először érzékelhető a külső szemlélő számára: minél inkább szövetségben és nemzetközi környezetben kell gondolkodni. Még akkor is, ha a közös munka hozadéka talán nem lesz azonnal mérhető.

léptünk előre. Magam is tapasztalhattam, hogy mindkét fél nyitottan, rugalmasan viszonyul az adott harcászati feladatok végrehajtásához. Hosszú távon a mi katonáink sokkal magabiztosabbak lesznek, hiszen a közös munka során látják, hogy más haderő katonái is hasonló problé-

mákkal szembesülnek, és azt is, hogy a magasabb szintű technikai színvonal nem eredményez feltétlenül hatékonyabb feladat-végrehajtást – vont gyorsméréletet Horváth Gábor dandártábornok.

Rövid táv ide, hosszú táv oda: a harc-közösség már most kialakult...

**HARCRA KÉSZ
A ZÁSZLÓALJ**

Megfelelt az októberi NATO CREVAL ellenőrzésen az MH 5. Bocskai István Lövészdandár hódmezővásárhelyi 62. lövészzászlóaljának bázisán létrehozott zászlóaljharccsoport, és ezzel története során már negyedik alkalommal kapott Harcra kész! – azaz Combat Ready minősítést. Az ellenőrzés az okmányok vizsgálatával kezdődött, majd a kijelölt alegységnek a gyakorlatban kellett bizonyítania felkészültségét. A legösszetettebb feladatot egy támadó manőver végrehajtása jelentette, amelynek során a zászlóalj erői felszámolták az „ellenséget”. A zászlóaljtorzs és az alegységek tevékenységét az MH Összhaderőnemi Parancsnokság állományából kijelölt, valamint a NATO által delegált ellenőrök értékelték.

Kép és szöveg: Búz Csaba hadnagy

DICSÉRET A GYAKORLATÉRT

A NATO Logisztikai Bizottsága (NATO LC) Brüsszelben tartotta őszi ülészakát. A magyar delegációt dr. Pogácsás Imre mérnök dandártábornok, a Honvéd Vezérkar logisztikai főnöke vezette. A kétnapos tanácskozás során a résztvevők áttekintették a szövetség műveleteinek logisztikai biztosítási feladatait, illetve az ehhez kapcsolódó kiképzési, képességfejlesztési teendőket. Az egyik napirendi pont részeként értékelték a Capable Logistician 2015 elnevezésű gyakorlatot, amelynek hazánk adott otthont még júniusban. A NATO Logisztikai Bizottság elismerően szólt a szervezésről és a lebonyolításról, amelyekért köszönetet mondott Magyarországnak.

Kép és szöveg: Honvéd Vezérkar

ÉRTÉKELTÉK AZ ALEGYSÉGET

Értékeléssel és minősítéssel záródó NATO CAPEVAL ellenőrzést hajtottak végre az MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred kijelölt Mistral alegységénél. A közel hetvenfős nemzetközi ellenőri csoport a NATO kötelezettségvállalásban szereplő Mistral alegység felkészültségét és alkalmazási képességeit vette górcső alá. A delegáció német vezetője összefoglalójában rendkívül elismerően szólt az alegység felkészültségéről, illetve az ellenőrzés feltételeinek biztosításáról is. Kovács Ferenc ezredes, parancsnok rendkívüli ezredsrakozón köszönte meg a „Feladatképes” minősítést kiérdemlő katonák munkáját.

Kép és szöveg: Cseszreginé Csekei Judit százados

HAZATÉRTEK A MENTOROK

Afganisztáni szolgálatból hazatérő katonákat köszöntöttek az MH 86. Szolnok Helikopterbázison. A hat katona közül öten már rendelkeztek afganisztáni tapasztalatokkal, hiszen korábban is szolgáltak a légi tanácsadó csoport különböző váltásaiban. A mostani misszió során a hajózók közel 100 repült órát teljesítettek, a műszaki állomány pedig folyamatosan részt vett a repülések biztosításában, valamint az afgán műszaki felkészítésében. A hazatérők munkáját Lamos Imre dandártábornok, az MH 86. Szolnok Helikopterbázis parancsnoka ünnepi állománygyűlésen köszönte meg.

*Honvedelem.hu, MH SZHB
Fotó: Mezei László zászlós*

A harmincadik alkalommal megrendezett SPAR Budapest Maraton futóversenyen idén a Honvédelmi Minisztérium, illetve a Kratochvil Károly Honvéd Középiskola és Kollégium is indított egy-egy csapatot. A tárcsa képviseletében dr. Simicskó István honvédelmi miniszter, dr. Böröndi Gábor dandártábornok, az MH Összfelderítési Parancsnokság szárazföldi haderőnének főnöke, Szabó István vezérőrnagy, az MH Egészségügyi Központ parancsnoka és Szpisják József dandártábornok, az MH Kiképzési és Doktrinális Központ parancsnoka állt rajthoz. A középiskola csapatát Pap Tibor Dániel, Cseklán István, Babinka István, Vajda Pál és Nemcsák Máté hallgatók alkották. A váltófutás 40 kilométeres távját 10-11 kilométeres szakaszokban teljesítették a versenyzők.

Snoj Péter; fotó: Tóth László

BUDAPEST – MARATONI FUTÁS

EGÉSZSÉGÜGYI TANFOLYAMOK

Kilenc nemzet részvételével, immár tizenegyedik alkalommal rendezték meg Budapesten a Major Incident Medical Management and Support elnevezésű nemzetközi tanfolyamot, amely a tömeges sérüléssel járó esetek során a katonai szervezési feladataira készíti fel a résztvevőket. Ugyancsak a budapesti székhelyű NATO Katona-egészségügyi Kiválósági Központ szervezésében tartották meg a kétnapos, pszichológiai témájú Military Psychosocial Incident Management kurzust, amelynek célja a többnemzeti katonai környezetben kialakuló krízishelyzetekre történő felkészítés volt.

Kép és szöveg: dr. Vekszler Péter orvos alezredes

EMLÉKEZÉS '56 HŐSEIRE

Az 1956-os forradalom hősei bátorságukkal és helyállásukkal az egész emberiségnek példát mutattak – mondta dr. Simicskó István honvédelmi miniszter Budapesten, a Műegyetem aulájában tartott emlékünnepeken. Az 1956-os forradalom és szabadságharc emléknapja keretében tartott rendezvényen a tárcavezető hangsúlyozta: 1956 hősei felismerték, hogy tenni kell az igaz ügyért, amelyért mindenüket kockáztatták, sokan még az életüket is feláldozták. A forradalom résztvevői igaz emberek voltak, akiktől a mai nemzedékek is sokat tanulhatnak, például bátorságot és kitartást. A megemlékezés zárásaként a résztvevők megkoszorúzták az egyetem hősi halottainak emléktábláját az intézmény aulájában.

Nyulas Szabolcs
Fotó: Krasznai-Nehrebeczky Mária

TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

Vargha Tamás, a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára részt vett az aradi vértanúk tiszteletére rendezett konferencián, ahol elmondta: a magyar nemzet 1848–49-ben nemcsak talpra állt és visszaszerezte szabadságát, hanem a legyőzhetetlen túlerő megjelenéséig fegyverrel is sikeresen védelmezte azt. Ma az aradi vértanúkra, tizenkét honvéd tábornokra és egy ezredesre emlékezünk, akiknek a magyar forradalom ügye, a nemzet, a haza helyettesíthetetlen érték volt. A tudományos tanácskozássra a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum, valamint a Nemzetstratégiai Kutatóintézet szervezésében, az utóbbi szervezet Nagysándor József utcai épületében került sor, ahol a résztvevők a honvéd vezérőrnagy emléke előtt tisztelegve emléktáblát avattak.

Kép és szöveg: Kovács Zoltán

SZÜLETÉSNAPI KÖSZÖNTŐ

Dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnökét 60. születésnapja alkalmából a tárca felsőszintű vezetőinek körében köszöntötte dr. Simicskó István honvédelmi miniszter. Az ünnepelt eddigi tevékenységének méltatása mellett a tárcavezető kiemelte: a magyar vezérkari főnökök sorában Benkő vezérezredes az első, aki 60. életévében aktív szolgálati viszonyú tábornokként látja el ezt a beosztást. Egyben hazánkat az a megtiszteltetés is érte, hogy a NATO Vezérkari Főnökök Tanácsában – magyarként először – Benkő Tibor vezérezredes töltheti be a rangidős szerepét.

Honvedelem.hu
Fotó: Krasznai-Nehrebeczky Mária

TÖRÖK VENDÉGEK

A Sakir Cumhur Somer és Kubilay Akhun ezredesek alkotta kétfős török delegáció látogatott az MH Kiképzési és Doktrinális Központba (MH KDK), ahol Szpisják József dandártábornok, parancsnok fogadta a vendégeket. A látogatás célja a két haderőben működő tapasztalat-feldolgozó rendszer megismerése, valamint a kétoldalú együttműködés lehetőségének megbeszélése volt. A program során Tóth László ezredes, az MH KDK osztályvezetője mutatta be a központ felépítését, működését, valamint az MH tapasztalat-feldolgozó rendszerét, majd a delegáció tagjai is beszámoltak a török hadsereg ez irányú tevékenységéről.

Varga Bernadett zászlós
Fotó: Krasznai-Nehrebeczky Mária

ÜNNEPELTEK A TARTALÉKOSOK

Ünnepi állománygyűlést tartottak a magyar tartalékosok napja alkalmából Budapesten, a Honvédelmi Minisztérium Lehel úti objektumában. Az egybegyűlteket Vanyur Tibor ezredes, az MH Hadkiegészítő és Központi Nyilvántartó Parancsnokság parancsnoka köszöntötte. Ünnepi beszédében rámutatott, hogy a magyar tartalékos rendszer hatalmas fejlődésen ment át az elmúlt években. Kiemelte a tartalékosoknak a dunai árvíz során tanúsított helytállását, illetve a határ menti munkálatok kapcsán betöltött szerepét, vagyis a szerződéses és hivatásos állomány tehermentesítését. A rendezvényt a Honvéd Együttes előadása tette még emlékezetesebbé.

Kovács Dániel; fotó: Galovtsik Gábor

A FORRADALOM FEGYVEREI

Családi napot tartottak a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeumban (HM HIM). Az érdeklődők megtekinthették az intézmény előtt, a Kapisztrán téren kiállított haditechnikai eszközöket, például egy BTR-152 páncélozott szállítójárművet, egy 1942M. 76 milliméter űrméretű páncéltörő ágyút és egy Csepel D-344 tehergépjárművet. Ezzel párhuzamosan a HM HIM márványtermében kézműves-foglalkozásokat és „fegyversimogatót” tartottak: amíg a kisgyermek elkészítette rajzait, hajtógatásait, addig a nagyobbak kézbe foghatták az 1956-os forradalom idején használt fegyvereket, így például egy AK-gépkarabélyt vagy egy PPS-géppisztolyt. A családi nap keretén belül ingyenes tárlatvezetést tartottak a múzeumban és a Mária Magdolna-toronyban.

Takács Vivien; fotó: Galovtsik Gábor

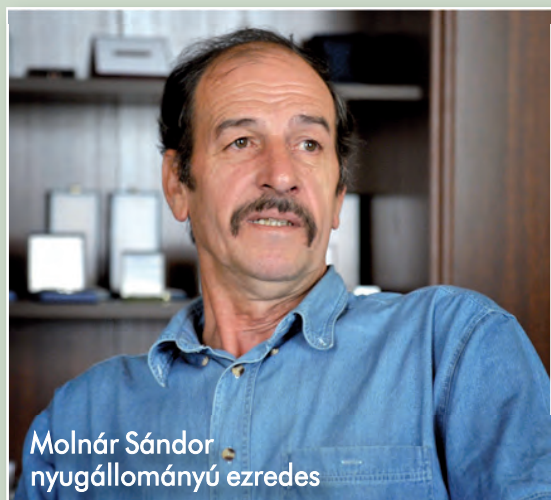
ÖRÖM ÉS GYÁS

SZÁMOS, HAZAI ÉS NEMZETKÖZI KÖRNYEZETBEN VÉGREHAJTOTT FELADAT. KOMOLY TECHNIKAI FEJLESZTÉSEK ÉS CSAK NAGYON NEHEZEN FELDOLGOZHATÓ, MINDENKIT SOKKOLÓ TRAGÉDIÁK. EZEK JELLEMEZTÉK ÉS JELLEMZIK A MAGYAR HONVÉDSÉG TŰZSZERÉSZALAKULATÁT NAPJAINKIG. SZOROZATUNK MÁSODIK RÉSZÉBEN IS A TŰZSZERÉSZEK HETVENÉVES TÖRTÉNETÉT BEMUTATÓ KÖNYV SZERZŐIVEL ELEVENÍTETTÜK FEL A LEGFONTOSABB ESEMÉNYEKET.

Molnár Sándor nyugállományú ezredes 1981-ben került az 1. Önálló Tűzszerész- és Aknakutató Zászlóaljhoz. 1998. november és 2005. október között volt az alakulat parancsnoka. Mint mondja: ebben az időszakban jelent meg az a szakmai munkát teljesen új alapokra helyező kormányrendelet, amelynek megalkotásában a tűzszerészeknek is nagy szerepük volt.

– Amikor már úgy tűnt, hogy minden egyenesbe került, bekövetkezett egy tragédia – meséli az ezredes, aki a mai napig nehezen tud beszélni 2000. október 15-éről. Ezen a napon, szolgálatteljesítés közben vesztette életét az ezred egyik

járőrparancsnoka, Csontos János zászlós. Budapesten, a Hungária körút és a Kőbányai út sarkán, egy épülő gyorsétterem területén szállításra készített elő egy 82 milliméteres aknavetőgránátot, amikor az felrobbant. Csak azért nem volt több áldozata a tragédiának, mert a járőrparancsnok néhány perccel korábban kiküldte a helyszínről a segéd tűzszerészt. Szemtanúk hiányában az esetet nem lehetett pontosan rekonstruálni. A tragédia után viszont az alakulat szakemberei

Molnár Sándor
nyugállományú ezredes

kifejlesztettek egy olyan eszközt, amelylyel a sérült gyújtójú aknavetőgránátokat a korábbinál biztonságosabban lehetett szállítani. Ezt a „szállításbiztosító kenyeget” a mai napig használják.

A KIHÍVÁS ÉVE

A technikai fejlesztések amúgy is jellemzőek voltak erre az időszakra. Folytatódott a Gaz-66-os típusú gépkocsik cseréje Volkswagenekre. Ezekkel már a belvárosban is gyorsabban tudtak mozogni. Szintén ekkor szerelték fel a járóautókat megkülönböztető jelzéssel, így egy-egy sürgős bejelentéshez a korábbinál jóval hamarabb tudtak odaérni a tűzszerészek. Kapott az alakulat két földmunkagépet is, s lecserélték az addig használt Zil teherautót egy Man típusú, 10 tonna teherbírású, daruval ellátott gépjárműre. Ezt használva a korábbinál könnyebben tudták elszállítani a nagy tömegű bombákat. Rendszerbe állított-

tak egy röntgenberendezést is, amellyel már mozdítás nélkül megvizsgálhatták az előkerült robbanótesteket.

Ezután következett 2001, amit az alakulatnál csak úgy neveztek: a „kihívás éve”. A zászlóaljval egy laktanyában települő Honvéd Folyami Flottillát felszámolták, s az előljárói döntés értelmében az alakulat képességei közé be kellett építeni a hadihajózást. Így átvették a hadihajós alosztályt, három aknamentesítő hajót, valamint néhány kisebb úszó egységet, parancsnoki motorost és lakóhajót. Hamarosan jött is az első feladat: a Szent Korona Esztergomba szállításának hadihajós biztosítása.

2005 októberében Molnár Sándor ezredes nyugállományba vonult, helyét Hajdu Gábor mérnök ezredes vette át, aki korábban már szolgált a Honvéd Folyami Flottillánál, ám néhány évig más alakulatoknál dolgozott.

– Nagy kihívások elé állították az előljárók ebben az időben a parancsnokot.

2005 decemberében hatályba lépett a Honvéd Vezérkar főnökének és a Honvédelmi Minisztérium közigazgatási államtitkárának közös intézkedése, amely feladatot szabott az alakulat számára: létre kellett hozni egy speciális tűzszerész képességet, a robbanóanyagkereső-kutyás szakaszt – emlékezik Szatai Zsolt őrnagy, az ezred hadműveleti főnöke, aki a Zrínyi Kiadó gondozásában megjelent könyvben a 2005–2011 közötti időszakot dolgozta fel. Rövid időn belül megkezdődött a katonák toborzása (más alakulatoktól és a saját állományból egyaránt), illetve a szükséges felkészítések végrehajtása.

Szatai Zsolt őrnagy

Az új képességet a Magyar Honvédség alkalmazta az afganisztáni missziókban. Mind a tartományi újjáépítési csoportokban, mind pedig a kabuli nemzetközi repülőtér őrzésvédelme során jelen voltak az improvizált robbanószervezetek hatástalanítására kiképzett tűzszerészek és a robbanóanyag-kereső kutyák.

GYÁSZBA BORULT AZ ALAKULAT

– Ez az időszak számos áldozatot követelt a tűzszerészekről, idehaza és a missziókban egyaránt – mondja Szatai Zsolt, s nem tagadja, a mai napig nem könnyű beszélnie a 2006-os és a 2008-as esztendőről. 2006. február 11-én közlekedési balesetben elhunyt egyik kiváló járőrparancsnokuk, Berente Péter zászlós, május 23-án pedig kiképzési baleset során vesztette életét az akkori kiképzési részlegvezető, Kiss Róbert őrnagy, posztumusz alezredes.

– Ő volt az, akit minden ma szolgáló tűzszerész járőrparancsnok a példaképének és mesterének tekintett – hang-

súlyozza Szatai őrnagy. Hozzáteszi: 2006. október 6. fekete napként vonult be az alakulat történelmébe. Ezen a napon, szolgálatteljesítés közben vesztette életét Baksa Tamás főtörzsőrmester, Lengyel Krisztián szakaszvezető és Tarscsi Zsolt tizedes (mindannyian posztumusz hadnagyok).

Aztán 2008-ban újra gyászba borult az alakulat. Június 10-én Kovács Gyula főtörzsőrmester (posztumusz hadnagy), július 12-én pedig Nemes Krisztián százados (posztumusz őrnagy) halt hősi halált Afganisztánban.

Csurgó Attila ezredes

VÁLTOZÓ ÁLLOMÁNYTÁBLA

Hajdu Gábor ezredes 2011 végén vonult nyugállományba. A következő esztendő átmeneti időszak volt az alakulat életében. A munkát Szilágyi Zsolt alezredes, mostani parancsnokhelyettes irányította megbízott parancsnokként. Csurgó Attila – még alezredesként – augusztus 15-én érkezett az alakulathoz, 2013. február elsejével nevezték ki parancsnokká, s ekkor léptették elő ezredessé.

– Több átfogó ellenőrzést is kapott ekkor az alakulat, ami aztán az ezred teljes struktúrájára hatást gyakorolt. Gondolok itt például arra, hogy a kutyaki-képző főnökség – amely a robbanóanyagkereső-kutyák felkészítésével, tevékenységük irányításával foglalkozott – az állománytábla módosításával, 2012. szeptember elsejei hatállyal megszűnt – mondja Csurgó Attila ezredes, aki szerint ez negatívan érintette az ezredet. Ugyanakkor pozitív irányú változás volt a kommunikációs főnökség, illetve a biztonságtechnikai főnökség létrehozása. Utóbbi összefogja a tűz-, a munkas és a környezetvédelmet. A változások 2013 közepére fejeződtek be.

– Ebben az időben szorult háttérbe az alakulat missziós tevékenysége. A Ma-

gyar Honvédség csökkentette afganisztáni jelenlétét, kivonult a tartományi újjáépítési csoport, majd nem sokkal később a kabuli nemzetközi repülőtér ör-

zészvédelméért felelős magyar alegység is. Mindkét kontingensben jelentős szerepet kaptak a tűzszerészek – mondja az ezredes, akitől megtudjuk azt is, hogy az alakulat nem maradt sokáig külszolgálati felkérés nélkül. 2013-ban a bosznia-hercegovinai EUFOR-parancsnokság jelezte, hogy a missziónak nincs megfelelő tűzszerész képessége. Felkészítettek és kiküldtek egy tűzszerész-csoportot, amely hat hónapos váltásokban azóta is ellátja a teljes misszió – köztük természetesen az MH EUFOR Kontingens – tűzszerész biztosítását.

Ezzel egy időben a magyar kormány, illetve a Magyar Honvédség felajánlotta a tűzszerész képességet a NATO számára. Az ezred bázisán létrehozott tűzszerészszakasz felkészítése megtörtént, az alegység a validációs (érvényességi) gyakorlatot is sikeresen teljesítette, így 2014. év elején megszerezte a Combat Ready, azaz Harcra kész! minősítést. A tűzszerész képesség ezt követően a V4 EU Harccsoport keretében került újra előtérbe – ezen a szakterületen Magyarország vállalta fel a vezető szerepet. A harccsoportba felajánlott tűzszerész-alegység alapja az MH Tűzszerészszakasz lett, kiegészítve cseh és szlovák tűzszerészrajokkal.

EXTRÉM KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT

– A missziós és a nemzetközi szerepvállalás mellett természetesen az elmúlt években is folyamatos volt az itthoni közszolgálati tevékenység – mondja az ezredes, hozzátéve: a bejelentések éves száma az utóbbi néhány esztendőben 2500 és 3000 körüli, nem növekszik jelentősen, viszont nem is csökken. Mindez azt jelenti, hogy hetven esztendővel a második világháború vége után még mindig napi munkát adnak a Magyar Honvédség tűzszerészeinek az akkori harcokban használt robbanószerkezetek.

A parancsnoktól megtudjuk azt is, hogy az elmúlt években számos alkalommal mutatták meg: extrém teljesítményekre is képesek. Ezek sorába tartozik például az egy mérföldes bombaruhás futás, amellyel Mészáros Zoltán főtorzsörmester 2014-ben Guinness-rekordot döntött. De ide lehetne sorolni azt is, amikor az alakulat bűvartűzszerészei – kiegészítve a szentesi MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Ezred bűváraival – a 2014. évi Balaton-átúszás során a tó medrében sétálták le az 5,2 kilométeres távot Révfülöp és Balatonboglár között.

Biztosítók és kiképzők

ÚJRA IRAKBAN

A MAGYAR HONVÉDSÉG LEGÚJABB KÜLDETÉSÉNEK HELYSZÍNE ÉSZAK-IRAK. A SZÁZNEGYVENHÉT FŐS MH IRAKI KIKÉPZÉS-BIZTOSÍTÓ KONTINGENS (MH IKBK) A NEMZETKÖZI KIKÉPZŐK TEVÉKENYSÉGÉT BIZTOSÍTJA, ÉS AZ IRAKI KURD HARCOSOK, A PESMERGÁK KIKÉPZÉSÉT VÉGZI ERBÍLBEN.

Az Iszlám Állam nevű terrorszervezet 2014 nyarán elfoglalta Irak második legnagyobb városát, Moszult. A váratlan siker egyszerre volt köszönhető a korrupt, demoralizált iraki biztonsági erők megfutamodásának, és a megelőző évek szunnitákat üldöző bagdadi kormányzati politikájának. A terroristák

nem voltak többen 800–1500 főnél, de mellettük állt a meglepetés, a helyi lakosság szimpátiája és aktív támogatása, valamint félelmetes híruk. Moszul elesét követően a szunnita területeken általános felkelés bontakozott ki, amely karöltve az Iszlám Állam fegyvereseivel, gyakorlatilag Irak egyharmadát vonta ki

a bagdadi kormány irányítása alól. Az elkövetkező káoszban az iraki biztonsági erők egynegyede, 19 katonai és hatrendőrségi dandár bomlott fel.

Az események hatására az USA jelentős katonai segélyprogramot indított el (Iraq Train and Equip Fund – ITEF) 1,61 milliárd dollár értékben. Ebből az összegből az iraki hadsereg kilenc, valamint a kurd pesmergák három dandárját szerelik fel. A kurd erők esetében 353,8 millió dollárt irányoztak elő, amelyből a három dandár személyi állományának egyéni felszerelését (fegyverek, védőfelszerelés, egyenruha stb.), 720 szállítójárművet (Humvee-k, teherautók, műszaki járművek stb.) vásárolnak, valamint egy tüzérségi dandár tüzfegyvereit szerzik be. Az amerikai adományok mellé napokkal később megérkeztek a főként NATO-tagállamok hasonló, leginkább a kurd erők támogatását szolgáló felajánlásai.

Ezek közül kiemelkedik Németország, amely első lépésben 4000 pesmerga egyéni felszerelését vállalta, többek között G3 és G36 típusú gépkarabélyok, 6,5 millió lőszer, 10 000 kézigránát, kü-

lönböző típusú páncéltörő eszközök és járművek átadásával.

Magyarország szintén az elsők között reagált a felhívásra és amerikai közvetítéssel közel 250 tonna lőszert küldött ki. A haditechnikai eszközök azonban csak az egyik felét jelentik a nyugati segítségnyújtásnak, a másik fele az a kiképzési program, amelyhez a magyar katonák is csatlakoztak. A főerőt ebben is az Amerikai Egyesült Államok biztosítja; ők ezeröttszáz fős kontingenst telepítettek öt bázisra Bagdad környékén és Nyugat-Irakban. Iraki Kurdisztánban a többi helyszínhez képest valamivel később

kezdődött meg a képzés, mivel 2014 augusztusáig úgy tűnt, az Iszlám Állam nem akar a kurdok felé terjeszkedni. Akkor azonban megindultak a terrorista szervezet erői Erbil irányába, s ennek nyomán pánik tört ki a tartományi fővárosban: a lakosság, a politikai elit, a nemzetközi olajvállalatok alkalmazottjai mind menekülni kezdtek. (A MOL azon kevés cég közé tartozott, amely maradt, és folytatta a kutatásokat.) Az offenzívát végül sikeresen megállították Erbil-től 30–40 kilométerre; ezt követően megkezdődött a pesmergák képzése is.

2015 januárja óta ebben főszerepet játszik a német–olasz vezetéssel, félévenkénti váltással működő Kurdisztáni Kiképzési Koordinációs Központ (angol rövidítéssel KTCC), amelyhez már számos más nemzet – pl. holland, svéd, magyar – csatlakozott.

Az iraki kurdok Irak 1922-es függetlensége óta több alkalommal is felkeltek a központi hatalom ellen; gyakorlatilag nem volt olyan generáció, amely legalább egy fegyveres harcban ne vett volna részt. Szaddám Huszein ellen több alkalommal is harcoltak. Ugyanakkor a pesmergák hagyományosan területi ala-

pú, milícia jellegű, gerilla-hadviseléshez szokott erőnek számítanak, amelyek kis csoportokban (20–40 fő) rajtaütésekre vagy aszimmetrikus hadviselésre alkalmasak, viszont nagyobb egységekben, komplex, összehangolt, több fegyvernem együttműködésén alapuló műveletek végrehajtására, városi harcokra már nem.

Az iraki–iráni háború alatt a pesmergák három iraki hadosztályt kötöttek le a hegyvidéki területeken, de soha egyetlen várost sem tudtak elfoglalni, vagy megtartani, ha az iraki reguláris erőkkel kerültek szembe. Ahogy 2015 tavaszán ezt a kiképzők jellemezték: „tapasztalt, fegyverforgató emberekről van szó, ám ha kiérnek a nyílt terepre, tanácstalanná válnak”. A milícia jellegből adódóan a katonai logisztika, a harctéri orvosi ellátás, a hadművelleti tervezés vagy a törzsmunka szinte ismeretlen fogalmak számukra.

A problémáknak megfelelően a KTCC által összeállított képzési program egyfajta „gyorstalpaló”, amely négy hét alatt próbálja az alapvető lövészsmereteket átadni a kurd harcosoknak előbb szakasz-, később század- és zászlóaljszinten. A foglalkozások általános lökiképzést, harcászatot, egészségügyi alapismereteket, improvizált robbanóeszközök (IED) elleni védelmet, beépített területen (városban) folytatott harctevékenységet és parancsnoki törzsmunkát ölelnek fel. 2015 tavaszán Erbil környékén és Arushban (Dohuk tartomány) folyt egy kurd zászlóalj képzése, míg egy további kiképzőbázis állítólag már megnyílt Harir település mellett is.

Erbilben – megfelelő méretű kiképzőbázis hiányában – három helyszínen

zajlik a felkészítés: a zászlóalj állományát Bnaslawa településen (Erbil külvárosa) szállásolták el, s ott van a lőtér is. Az erbíli önkormányzattól kölcsönkaptak, egyik félbehagyott lakótelepen folyik a városi harcászati gyakorlása. Végül van egy harmadik terület, amelyet a KTCC kiképzői csak Tiger Valleynek hívnak (egy út menti plakát alapján), ahol a pesmerga szakaszokkal a nyílt terepen történő védekezést és támadást gyakorolják.

A KTCC „áteresztő képessége” (két kiképzőbázis működésével) havi mintegy 1200 fő (két zászlóalj). Amennyiben 2015-ben valóban megkezdte működését a harmadik kiképzőbázis, akkor további 600 főt lehet hozzáadni a létszámhoz. Ám még a havi 1800 fő is elég

széreny szám, ha azt vesszük, hogy a pesmergák 130 000–150 000 katonát képesek kiállítani. Hogy pontosan mennyien vannak, hány dandárral és zászlóaljjal rendelkeznek, még maguk a kurdok sem tudják megmondani. Ennek az egyik oka az, hogy 2005 előtt (amikor Kurdisztán formálisan is saját önkormányzatot kapott) a két történelmi iraki kurd párt, a KDP és a PUK külön-külön irányította saját fegyvereseit.

A Szaddám-rezsim bukása után a kurd kormányzatban létrejött ugyan egy „hadügyminisztérium” (hivatalosan Ministry of Peshmerga Affairs), de ennek semmilyen befolyása nem volt a KDP és a PUK fegyvereseire, akik a két párt vezetőinek irányítása alatt állnak, és tőlük kapják a fizetést is. Ennek megfelelően jelenleg három különböző pesmerga erő teszi ki a több mint százezres létszámot. A Yakay 80, mintegy 25 000 fővel, a KDP-hez és a pártelnök Barzáníhoz (valamint családjához) kötődik. A Yakay 70, szintén nagyságrendileg 25 000 fővel, a PUK és a pártelnök Talabáni (valamint családjá) irányítása alatt áll. Mellettük a minisztérium saját dandárjai is működnek mintegy 50 000 fővel. Mindhárom pesmerga szervezet rendelkezik egy-egy harci támogató dandárral, amelyekben a főként szovjet eredetű, az iraki hadseregtől 2003-ban zsákmányolt tüzérségi eszközök, és néhány T–55-ös és T–62-es harckocsi van.

Általánosságban elmondható, hogy a pesmergák alapvetően három kategóri-

ába sorolhatók. Van körülbelül két-két zászlóaljnyi, amerikaiak által kiképzett, jól felszerelt gárda vagy terrorelhárító alakulat, a pártvezetők irányítása alatt. Ezek magasan képzett, fegyelmezett, hatékony szervezetek, amelyek az Iszlám Állam ellen is sikeresen léphetnek fel. A második csoportot a területi zászlóaljak jelentik, amelyek állománya csak részben állandó. Ezen alakulatoknak a felszerelése elavult (főleg AK változatok és RPG), egyéni felszerelésük és ruházatuk teljesen változatos, a kiképztségük minimális. A harmadik csoportot az „öreg pesmergák” alkotják, akik az előbbi csoport kiöregedett tagjai. Bárkikor mobilizálhatók ezer, tízezer számra, felszerelésük egy gépkarabély, egy vagy két tárral, harcértékük nagyon szerény; leginkább a frontvonalaktól távoli, statikus helyek biztosítása, őrzése bízható rájuk. A KDP és PUK erői közötti rivalizálás a szétválásuk (1975) óta tart, előfordult belháború is, bár utóbbi 1996 óta már nem jellemző. Az Iszlám Állam előretörése Észak-Irakban, majd a kurd erők ellen végrehajtott támadásai egy pillanat alatt világossá tették, hogy egy széttagolt, rivalizáló, három külön irányítás alatt álló fegyveres erő nem lesz képes hatékony választ adni a terroristák jelentette fenyegetésre. Ennek köszönhetően a politikai vezetők 2014 végén megegyeztek abban, hogy egyesítik erőiket, egészen pontosan közös parancsnokság és irányítás alá helyezik azokat.

Fontos kérdés, hogy ki kapja a több dandárnyi nyugati katonai segílyt. Ha csak valamelyik párt hadereje lenne a kedvezményezett, az felborítaná az erőegyensúlyt, ezért a külföldi segílyeket azzal a feltétellel adták át, hogy azokat olyan újonnan felállítandó vagy már meglévő dandárok kaphatják meg, amelyek működését a Pesmerga Minisztérium felügyeli. Az egységes vezetési-irányítási rendszer már csak a koalíciós erőkkel történő szoros együttműködés gondülékenysége miatt is fontos.

Kurdisztában a Task Force Erbil (TF Erbil) felelős a különböző erők tevékenységének összehangolásáért, valamint a kurd erőknek nyújtott kiképzési és légi támogatásért. Az Erbilben települt műveleti központ tartja a kapcsolatot a

koalíciós erők Kuvaitban állomásozó hadszíntér-parancsnokságával. A TF Erbil alá tartoznak az önállóan tevékenykedő amerikai különleges műveleti erők, a nemzetközi kiképzők, illetve egy szintén kiképzéssel foglalkozó francia kontingens. Mindezeket felül közvetlen kapcsolatban vannak a kurd erők műveleti központjával is.

Az Országgyűlés 2015. április 17-én hozott határozatot arról, hogy egy maximum 150 fős kontingens partnerképesség-építési, őrző-védő és csapatkísérő feladatokat lásson el Irakban. Mint azt Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter később bejelentette, a kontingens magját az a 110 katona alkotja, akik a gyakorlatban is részt vesznek a kiképző misszió biztosításában és a kiképzésben. Mellettük tízen látnak el összekötői és felderítői feladatokat, míg egy huszonhét fős szakasz Magyarországon várakozik késültségben.

Mivel az országgyűlési határozat külön kiemeli, hogy az erbil-i kiképzőközpont illetékességi területén működhet a kontingens, ezért elképzelhető, hogy a magyar katonák nemcsak Erbilben, hanem a másik két bázison, Atrushban és Harirban is megjelennek majd. A misszióban részt vevő nemzetek 10–14 fős mobil kiképző csoportokban (Mobil Training Teams) dolgoznak egy-egy szakasz mellett, helyi, angolul beszélő kurd tolmácsokat alkalmazva.

(A szerző még a magyar kontingens kérészése előtt tájékozódott a helyszínen az aktuális állapotokról, és tapasztalatai alapján magazinunk kérésére adott összefoglalót a nemzetközi küldetés feladatairól, annak előzményeiről, katonai-politikai háttérrel.)

HATÁRSZOLGÁLAT

A HAZÁNKAT IS ÉRINTŐ MIGRÁCIÓS HULLÁM IRÁNYÁNAK VÁLTOZÁSAI MIATT OKTÓBER FOLYAMÁN A MAGYAR HONVÉDSÉG KIJELÖLT ERŐI A KORMÁNY ÁLTAL A MAGYAR–HORVÁT HATÁRSZAKASZRA ELRENDELTE IDEIGLENES BIZTONSÁGI HATÁRZÁR FELÉPÍTÉSÉN DOLGOZTAK.

Jellemző adat: volt, amikor a tizenkét órás váltásokban dolgozó honvédek nyolc nap alatt készültek el a határzár egy hetven kilométeres szakaszával, ami komoly munkatempót sejtet. Pedig a magyar–horvát határszakasz egyáltalán nem kuglipálya simaságú. A Dráva környéke például gyakorlatilag ártér, egyenetlen terepviszonyokkal és sűrű aljnövényzettel, ami komoly kihívás elé állította a katonákat.

Kotroczó Richárd hadnagy, az MH 5. Bocskai István Lövészdandár művelet-támogató műszaki zászlóalja első századának századparancsnok-helyettese elmondta: a munkacsoportja számára kijelölt területen például több mocsaras szakasz is volt. Hozzáfűzte: az esős időjárás tovább nehezítette a nappal és éjszaka is folyamatosan dolgozó katonák helyzetét, akik több mint másfél hónapon keresztül folyamatosan, családjaiktól távol teljesítettek szolgálatot.

Visszatérve a meglehetősen problémás talajviszonyokra: az előkészítő munkálatok során be kellett vetni egy BAT-2

gyorsjáratú láncalpas bulldózerrel is, amely simává varázsolta az egyenetlen, fákkal, bokrokkal tarkított területet.

Annak ellenére, hogy az ideiglenes biztonsági határzár telepítése tulajdonképpen műszaki katonáknak való feladat, a katonazenészektől a logisztikus katonákon át a személyügyesekig sok-

féle beosztású egyenruhás vett részt a munkálatokban. Őket először természetesen fel kellett vértetni a tevékenységhez szükséges ismeretekkel.

– A legelső eligazításon műszaki katonák mutatták meg, hogyan is épül fel a határzár. Először a földmérők kijelölik az adott szakaszon a pontos nyomvonalat,

A Balaton 2015 elnevezésű kiképzés keretében huszonegy fős cseh logisztikai kontingens érkezett hazánkba, hogy magyar bajtársaikkal együtt gyakorolják az együttműködést. A nemzetközi összefogás keretében a katonák tapasztalatot szerekeltek a szállítási és a műszaki feladatok során, valamint a táborigyeha üzemeltetésével kapcsolatban.

Az MH 64. Boconádi Szabó József Logisztikai Ezred katonái pedig az ellátás érdekében végeznek nélkülözhetetlenül fontos munkát. Elég, ha csak azt említjük, hogy összesen huszonöt különböző, egymástól gyakran igen távol lévő helyszínen már nyár vége óta biztosítják a teljes körű ellátást bajtársaiknak (például szállás kiépítését, mosást, üzemanyag-feltöltést). Mindezen felül, a határon manőverszakaszok teljesítenek figyelőszolgálatot. Erre szükség is van, mert a tapasztalatok szerint a határzárát a migránsok naponta több alkalommal is megrongálják.

aztán jöhet az úgynevezett cölöpözés, amikor is ötméterenként verünk cölöpöket a földbe. Ezt követően összefűzzük magát a hálót, feltesszük a cölöpökre, majd következik a fixálás –

avatott be minket az építés folyamatába Bencsik Ágnes főtörzsőrmester, az MH 43. Nagysándor József Híradó- és Vezetéstámogató Ezred komendáns- és őrszázadának személyügyese.

Balti légtérrendészeti feladat

FÉLIDŐBEN

FÉLIDEJÉHEZ ÉRKEZETT A MAGYAR GRIPEN KONTINGENS LÉGTÉRRENDÉSZETI SZOLGÁLATA A LITVÁNIAI SIAULIAI LÉGIBÁZISÁN. A KÖZÖS HADGYAKORLATOK, ÉLES ÉS GYAKORLÓ ELFOGÁSOK MELLETT A MAGYAR PILÓTÁK, ILLETVE A REPÜLŐMŰSZAKI KATONÁK A KÉSZÜLTSEGI GÉPEKET IS BEMUTATTÁK A BÁZISRA ELLÁTOGATÓ HELYI KISDIÁKOKNAK.

Katonai Világjátékok Dél-Koreában

MAGYAR SZÍV

A NEMZETKÖZI KATONAI SPORTTANÁCS IDÉN OKTÓBERBEN HATODIK ALKALOMMAL RENDEZTE MEG A KATONAI VILÁGJÁTÉKOKAT. A KATONÁK OLIMPIÁJÁNAK IS NEVEZETT ESEMÉNYRE 115 ORSZÁG MINTEGY HÉTEZER EGYENRUHÁS SPORTOLÓJA ÉRKEZETT. A MAGYAR CSAPAT TIZENHAT FŐVEL VETT RÉSZT A JÁTÉKOKON, AMELYET A 38. HELYEN FEJEZETT BE.

Nincs még egy olyan esemény, amely ekkora presztízzsel bírna a katonai sportesemények közül. A Katonai Világjátékokra négyévente kerül sor, s nagyságát jól jelzi, hogy az idei versenyen, amelyet Dél-Koreában rendeztek, csak a rendező ország részéről 40 000 fő segített a lebonyolításban.

A magyar csapat eddig mind a hat világsportjátékon ott volt. Idén hét sportágban tizenhat sportolónk indult a versenyen. Arra, hogy ki vehet részt ezen a megmérettetésen, dr. Eleki Zoltán alezredes, a Magyar Honvédség főtestnevelője, a magyar delegáció vezetője válaszolt.

– Ez a rendezvény a legmagasabb szintű nemzetközi katonai sportesemény. Nívót jelent, hiszen olyan versenyzők is részt vesznek rajta, akik aktív sportolók, világ- és olimpiai bajnokok. A magyar csapatban szintén kaptak helyet

olyanok, akik a katonai versenyek mellett a civil sportélet eseményein is bizonyítottak. A kvalifikáció természetesen másként zajlik, mint egy olimpia esetén. A jelöltnek meg kell felelnie az MH Kiképzési és Doktrinális Központ (MH KDK) által felállított válogatási elveknek, vagy valamilyen versenyen (nemzetközi, hazai) elért eredményével bizonyíthatja, hogy az adott sportágban ő a legkiemelkedőbb katona – mondta az alezredes.

Az idei játékokon összesen huszonegy sportágban mérték össze a tudásukat a világ minden tájáról összesereglett egyenruhások. És ha már olimpia: a Katonai Világjátékok eredményei alapján egyelőre csak az úszásban lehet az olimpiára kvalifikációt szerezni, de folynak a tárgyalások a Nemzetközi Katonai Sporttanács és a Nemzetközi Olim-

Dr. Eleki Zoltán alezredes

piai Bizottság között, hogy ezt terjesszék ki más sportágakra is.

A magyar csapat tizenhat sportolóval képviseltette magát. Eleki alezredes szerint ez az átlagos részvételi arányhoz képest alacsonynak mondható, hiszen a legtöbb ország ennél jóval magasabb, nem ritkán 100–150 fővel vesz részt ezen a versenyen, de számításba kell venni az induló ország népességi mutatóit, valamint hadseregének létszámát is. Ebből a szempontból a tizenhat fő arányos szám. Miután kialakul a keret, a versenyzők egyénileg folytatják a felkészülést saját edzőjükkel és klubjukban, hiszen más-más helyőrségben, különböző alakulatoknál szolgálnak. Összevonást kétszer tartottak, de ezekben az esetekben a megjelentek elsősorban az utazással és a versennyel kapcsolatban kaptak tájékoztatást.

Komoly problémát jelentett a hét órányi időeltolódás. A szervezetnek nagyjából 3-4 napra van szüksége az átállásra, így akik a játékok korai szakaszában versenyeztek, még nem tudtak százszázalékos formában szerepelni. Sportolónk ráadásul kisebb csoportokban, különböző helyszíneken, egymástól több száz kilométer távolságban voltak elszállásolva. A kapcsolatot így többnyire telefonon tartották, s csak a megnyitós és a záróünnepségen voltak teljes létszámban együtt.

A diszkoszvetés és az ejtőernyőzés volt az a két sportág, amelyben a magyarok jó eséllyel indultak. Az előzetes várakozások részben beigazolódtak, mert bár ejtőernyőseink az ugrás alatt hirtelen megváltozó szélerősség miatt a 11. helyen zárták a versenyt, diszkoszvetésben Kővágó Zoltán százados 66,01 méteres eredménnyel aranyérmet szer-

zett. Ezzel a teljesítménnyel egyébként az egy hónappal korábbi világbajnok-

ságon ezüstérmes lett volna. A százados valamennyi dobása elérte a 60 méter feletti szintet, míg ellenfelei többnyire e határ alatt maradtak.

– Bízunk benne, hogy a mostani eredmény akkora lökést ad neki, amely kitart az olimpiáig – értékelte a sportoló teljesítményét Eleki alezredes, aki azt

is elmondta, maximálisan elégedettek az összesített rangsorban elért 38. helyezéssel.

– Ha a részt vevő országok számát és a csapatok létszámát nézzük (az oroszok, a brazilok és a kínaiak például majdnem 200 fős delegációkkal érkeztek a világbajnokságra), elégedettek lehetünk. Ismét bebizonyosodott, hogy a magyar szív diadalra vezethet egy kisebb létszámú csapatot is. Mindenki a lehető legjobb teljesítményt nyújtotta, csak dicséret illeti sportolóinkat – összegzett a Magyar Honvédség főtestnevelője.

A verseny után a kiértékelés a főszerep, amit Eleki alezredes már a visszaút során megkezdett.

– Tapasztalataink bőven vannak, ezeket természetesen felhasználjuk a négy év múlva esedékes megmérettetés fel-

készülési időszakában. Előtte azonban más kihívások várnak ránk. Az MH Kiképzési és Doktrinális Központ egyelőre a közeljövő eseményeire, világbajnokságaira és kiemelt sportversenyeire koncentrálna, a 2019. évi kínai világbajnokságra nagyjából két év múlva kezdünk el felkészülni a sportolóinkkal – hallhattuk.

A magyar delegáció eredményei

Név	Sportág	versenyszám 1.	eredmény	helyezés	Versenyszám 2.	eredmény	helyezés
Avar András szds.	Atlétika	3000m akadály	2. elődöntő: 10p 44mp	17. hely.			
Bánszki Gábor Tamás alez.	Íjászat	Olimpiai egyéni	32 között esett ki	17-32.			
Bánszki Tamás szds.	Ejtőernyő	célbaugrás egyéni	9 cm	21. hely	csapat	53 cm	11. hely
Farkas Erika hdgy.	Atlétika	Marathon	3ó 32p 33mp	34. hely			
Gál Szabolcs őrm.	Ejtőernyő	célbaugrás egyéni	38 cm	93. hely	csapat	53 cm	11. hely
Halmai Ottó szds.	Vívás	párbajtőr egyéni	32 között esett ki	32. hely	több nemzetű vegyes csapat	2 nyert asszó	csapat 4.
Hirschler Gábor Csaba zls.	Ejtőernyő	célbaugrás egyéni	8 cm	17.hely	csapat	53 cm	11. hely
Kása Tibor hdgy.	Atlétika	400m síkfutás	2. elődöntő: 48,54	26. hely.	200m síkfutás: 1. elődöntő	21,89mp	27.hely
Kollár Gábor szds.	Ejtőernyő	célbaugrás egyéni	24 cm	56. hely	csapat	53 cm	11. hely
Kővágó Zoltán szds.	Atlétika	Diszkoszvetés	66,01m	1. hely.			
Gyulai Réka őrv.	Judo	egyéni 70 kg	1 győzelem, 2 vereség	7. hely.			
Róth Balázs szds.	Triatlon	Olimpiai táv egyéni	2ó 6p	77. hely.		53 cm	11. hely
Seres Flórián htj.	Atlétika	800m síkfutás	2. elődöntő: 1p 56,32mp	21.hely.	1500m síkfutás: 1. elődöntő	4p 01,45mp	20. hely
Szabó Szilvia szds.	Judo	63 kg egyéni	győzelem nélkül	helyezetlen			
Varga Tamás zls.	Ejtőernyő	célbaugrás egyéni	25 cm	62. hely	csapat	53 cm	11. hely

Quick Response 2015

SZOROS EGYÜTTMŰK

OKTÓBER KÖZEPÉN RENDEZTÉK MEG AZ EUFOR ALTHEA MŰVELET IDEI LEGJELENTŐSEBB KATONAI ESEMÉNYÉT, A QUICK RESPONSE 2015 ELNEVEZÉSŰ GYAKORLATOT. EZ AZ ERŐPRÓBA RÉSZE VOLT A BOSZNIA-HERCEGOVINAI HADERŐVEL TÖRTÉNŐ SZOROS EGYÜTTMŰKÖDÉSNEK, KÖZÉPPONTJÁBAN PEDIG A BÉKETÁMOGATÓ MŰVELETEK GYAKORLÁSA ÁLLT.

A köztes tartalék erők hadszíntérre érkezése után került sor a megnyitóünnepségre, majd a katonák kitelepültek a manjacai gyakorlótérre. A bosznia-hercegovinai haderő kijelölt alegységei a gyakorlat helyszínén csatlakoztak a feladatot végrehajtó kötelékhez. A kitelepülés ideje alatt törzsvezetési gyakorlat is zajlott az EUFOR-parancsnokság érintett szervezeti egységeinek, illetve a hozzájuk csatlakozó, kulcsbeosztást ellátó bolgár és román katonák részvételével.

A Quick Response 2015 gyakorlaton részt vevő brit, szlovák, török és magyar századok a béketámogató műveletek különböző mozzanatait sajátították el egy elképzelt válságszituáció keretében. Ennek részeként az alegységek tagjai jártasságot szereztek többek között a helikopteres szállítás, a közvetlen védelem, a műszeres aknakutatás, a sebesültszállítás és -ellátás, valamint a tömegszállítás

ÖDÉS

területén. Az esemény látogatói napján az alegységek egy katonai bemutató keretében adtak számot felkészültségükről, a bosznia-hercegovinai védelmi szektor több civil és katonai vezetője, a diplomáciai testületek képviselői, valamint az EUSG (Mons), az EUCE (Nápoly) és az EUFOR ALTHEA vezetői jelenlétében. A vendégeket Mihócza Zoltán dandártábornok, a gyakorlat igazgatója tájékoztatta a Quick Response 2015 főbb célkitűzéseiről, a végrehajtott feladatokról és az elért eredményekről. A látogatói nap végén pedig Johann Luif vezérőrnagy, az EUFOR ALTHEA pa-

rancsnoka tartott sajtótájékoztatót; ennek során eredményesnek és sikeresnek minősítette a katonák által elvégzett munkát, valamint a bosznia-hercegovinai had-

erő kijelölt alegységeivel történő együttműködést. A résztvevők a gyakorlótérrel a Butmir táborba települtek vissza, ahol záróünnepséggel ért véget a gyakorlat.

REJTŐZKÖDŐK

HA AZ ELLENSÉG NEM LÁT, ELŐNYBEN VAGYOK. A HADVISELÉS EGYIK ALAPIGAZSÁGÁT GYAKORLATILAG MINDEN ESETBEN IGYEKEZNEK KIHASZNÁLNI, LEGYEN SZÓ LÖVÉSZKATONÁRÓL, HADIHAJÓRÓL, BOMBÁZÓ REPÜLŐGÉPRŐL VAGY HARCKOCSIRÓL.

A hadviselésben egészen az első világháborúig a színes egyenruhák, a sujtások és a ragyogó páncélzatok domináltak. A világegés harcai azonban nagyon hamar megmutatták: akít messziről látnak, azt hamarabb meg is ölik. A szemben álló felek gyorsan alkalmazkodtak a modern hadviselés megváltozott követelményeihez, s megjelentek az olyan, mára már legendássá vált, a katonák rejtőzködését segítő színek, mint a híres német „feldgrau”, azaz hadszíntéri szürke. A lövészkatonák után nem sokkal a technikai újdonságok, így a harckocsik, a repülőgépek is rejtő színekbe öltöztek. A második világháborúban elsősorban a keleti fronton jelentek meg a különböző foltmintákat követő festések a harckocsikon, illetve a német katonák egy részének egyenruháján. A különböző hadszíntereken élet-halál harcot vívó légierők repülőgépeinek többsége szintén kapott valamiféle kezdetleges álcázó festést.

1945 után egyre szélesebb körben terjedtek el az egy-egy harctérnek megfelelő mintázatú ruházatok. Jellegetes

példaként említhetők az amerikai hadsereg Vietnamban használt „tigriscsíkos” egyenruhái, vagy a nyugat-európai, illetve a sivatagi terepviszonyok követelményeinek megfelelően „foltozott” egyenruhák, amelyek a mai napig felfeltűnnek a civil élet divatjában is. A jelenleg is fejlesztés alatt álló egyenru-

hák, mint amilyen az orosz Ratnyik-rendszer második generációja, valamint az izraeli Fibrotex cég speciális, több spektrumban is rejtőzködést biztosító anyagai már az infravörös tartományban is segítenek rejtőzni a katonáknak. Ehhez nem csupán a színekkel, de az anyagokkal is varázsolni kell. Hamar

A Ratnyik-rendszer, az orosz lövészek új rejtőruházata.

Hamarosan kivonják a hadrendből a pixeles amerikai egyenruhát.

kiderült ugyanis, hogy a hagyományos, eddig alkalmazott műszalas anyag szinte világít még az egyszerű, kereskedelmi forgalomban kapható infravörös kamerák előtt is. Márpedig a 21. században feltételezhető, hogy az ellenséges erőknél ezeknél fejlettebb, hőszugárzást észlelő eszközök lesznek.

LÁNCTALPAS LOPAKODÓK

Valamivel komplikáltabb feladat egy harckocsi vagy más harci jármű elrejtése az ellenséges szemek elől. A második világháborúban már teljesen megszokott volt, hogy télen, a havazások után a harckocsikat fehérre festették, meszelték. A

járművek megfelelő színű festése a mai napig alapvető eleme álcázásuknak, de közel sem az egyetlen. Minden harckocsizó megtanulja persze a természet nyújtotta anyagokkal (faágak, cserjék, sár, fű) végrehajtott álcázás művészetét. Ma már azonban komolyabb álcázórendszerek is rendelkezésre állnak, amelyek akár egy 60 tonnás lánctalpas behemót is képesek „eltüntetni”. A SAAB erre a célra szállított több hadseregnek a Barracuda mobil álcázórendszerből, amely alkalmas a harckocsi vagy más, a rendszerrel felszerelt katonai jármű radar- és hőjeleinek csökkentésére. A speciális kialakítású és különleges anyagokból készített álcaháló-rendszer ter-

mészetesen a megrendelő igényeinek megfelelő terepszínt kap, így a vizuális álcázás követelményeinek is eleget tesz. Ma már a piacon elérhető olyan rendszerek is, melyek a harckocsik hajtóművének hőjeleit csökkentik. A turbodízel motorok kipufogófüstje vagy a gázturbinák égésgázai ugyanis alapesetben óriási, könnyen felderíthető infravörös jelet generálnak. A kilépő gázok hűtése vagy a forró gázok elterelése növeli a harckocsik túlélőképességét (ezt a módszert alkalmazzák a helikopterek gázturbináinál is). S persze nem szabad elfeledkezni a füstgránátokról sem: igaz, ezek használata csak ideiglenes álcázást jelent.

Még tesztelik a kínai J-31-est.

PAK-FA, az orosz „lopakodó”.

LÉGÜRES TÉR

A leglátványosabb álcázási megoldásokat kétségkívül a repülőgépek használják. A nagy magasságban és nagy sebességgel repülő sugárhajtású repülőgépek sérthetlenségének a légvédelmi rakétarendszerek elterjedése vetett véget. A vietnami háborúban nemcsak a délkelet-ázsiai dzsungelvilágnak megfelelő álcázó festés jelent meg, de az első, nehezen észlel-

hető repülőgép is. Az átépített vitorlázó repülőgépekből kialakított YO-3A megfigyelő repülőgépek éjjel hangtalanul közlekedhettek az ellenséges terület felett: háromszáz méter távolságból már nem volt emberi füllel hallható hangja e repülőgépeknek. Hatékonyságukat bizonyítja, hogy a kilenc gépből álló flotta a 14 hónapos szolgálat alatt egyetlen veszteséget sem szenvedett el. Az SR-71 Blackbird stratégiai felderítő repülőgép nem

csak a hangsebesség háromszorosával volt képes szárguldani, de különleges kialakítása és festése a radarhullámok ellen is bizonyos fokú védelmet nyújtott. Igazi „lopakodóként” azonban az esetlen kialakításának mondható, speciális, a radarsugárzást részben elnyelő festése miatt koromfekete F-117A Nighthawk vált elsőként ismertté. A kifejezetten bombázó feladatok végrehajtására tervezett repülőgép jellegzetes, élekben és csúcokban gazdag alakját a radarhullámok szétszórásának igénye indokolta. A repülőgép hajtóműveinek hőjelét is igyekeztek álcázni, így a gép nem kapott utánégetőt, és a gázsugárhoz is hűvösebb levegő keveredett a kiömlők kialakítása miatt.

Ma már azonban a „repülőgépszerűbb”, nehezen észlelhető típusok uralják a levegőt. Az élen itt is az Egyesült Államok jár: a B-2A Spirit stratégiai bombázó repülőgép mellett hadrendben áll már az F-22 Raptor vadászgép és az újabb, földi célpontok elleni harcra optimalizált F-35B Lightning II vadászbombázó repülőgép is. Oroszországban egyelőre csak igen lassan halad a Szuhoj T-50 PAK-FA prototípusának berepülése. Kína is jelentkezett, rögtön két típusal: a Csengdu J-21, valamint a kisebb méretű, de szintén két hajtóműves Senjang J-31 berepülési programja is folyamatosan halad előre.

F-117A: a „lopakodó-technológia” első igazán sikeres képviselője.

Régi és új: az évek során alaposan megváltozott a „lopakodó” hadihajók kialakítása.

A kísérleti SEA SHADOW: ennél „lopakodóbb” hajót nehéz lenne elképzelni.

TENGERI BÚJÓCSKA

Egy hadihajó elrejtése – hasonlóan a harckocsiéhoz – nem egyszerű művelet. Itt érdemes kettéválasztani az álcázási feladatokat vízfelszíni és víz alatti hajótípusokra. A tengerek hullámain ringatózó hajók legnagyobb ellensége a radar: a nagy hatótávolságú felderítő radarrendszerek ugyanis földrajzi akadályok híján (persze a Föld görbületét és

az adóegység teljesítményét figyelembe véve) igen nagy távolságból képesek észlelni a hagyományos építésű, nagyméretű hadihajókat. Ennek megfelelően az álcázás legfontosabb és leghatékonyabb eszköze a hajótest „lopakodó” kialakítása, illetve a hajó fegyverzetének, rendszereinek eltüntetése a nyílt fedélzetről; az utóbbival csökkenthető a radarhullámokat visszaverő felület. Szintén járható út a hajó méretének csök-

HADITECHNIKA

kentése – kisebb hajó, kisebb céljel. Hasonlóképpen fontos feladat a tengeraltattjárókat célra vezető hanghullámok, vagyis a zajjal csökkentése. Ezt elsősorban a hajócsavar, illetve a meghajtórendszer megfelelő kialakításával lehet elérni.

A tengeraltattjárók esetében a hajótest speciális kialakítása és beburkolása, a hajócsavar vagy hajócsavarok egyedi formája szintén a zajjal minimalizálását szolgálják. Természetesen kihasználják a különböző hőmérsékletű vízrétegek nyújtotta rejtőzködési lehetőségeket is.

Egy másik speciális terület a mágneses észlelés megnehezítése, elkerülése. A nagy nyomásnak ellenálló, különleges acélból készített, nagyméretű hajótestek ugyanis helyi torzulásokat okoznak a Föld mágneses terében. Ez a mágneseseltérés-detektorral (MAD) felszerelt tengeraltattjáró-vadász repülőgépek személyzetének dolgát megkönnyíti, hiszen a víz alatt is észlelhetővé válnak a hajók. A torzulás elkerülésére a tengeraltattjárókat szárazdokokban rendszeresen elektromágnesekkel demagnetizálják; ezt az időigényes és drága eljárást azonban gyakran el kell végezni. A másik lehetőség a nem mágneses fémötvözetekből készített hajótest: a szovjet haditengerészet több hajótípusa is részben titánból épített törzset kapott, csökkentve a hajók mágneses észlelhetőségét. Igaz, ez talán még a demagnetizálásnál is költségesebb mulatság; nem véletlen, hogy a megoldás nem terjedt el szélesebb körben.

USS JIMMY CARTER: a hajótest kialakítása is segíti a hangtalan haladást a víz alatt.

Becsülettel az utolsó percig

REPTÉRTÖRTÉNELEM

AMAGYAR KATONAI REPÜLÉS KIEMELKEDŐ TELEPÜLÉSE VOLT TASZÁR, AHOL 1936–2005 KÖZÖTT KÉT HELYSZÍNEEN ÁLLOMÁSOTZTAK KATONAI ALAKULATOK.

A repülőtér megépítésének terveit 1928-ban nyújtották be Kaposvár városának. Az építési munkálatok még abban az évben, Hefty Frigyes tervei alapján megkezdődtek, míg a nyitőünnepségre 1929. szeptember elsején került sor. Az építkezés költségei a hangárokkal együtt 300 000 pengőre rúgtak. Az objektum a mai vasútállomással szemben terült el, s az első időszakban csak kereskedelmi célú repülésre szolgált.

1935-ben Szörényi Staic Emil alezredes neveztek ki repülőtér-parancsnoknak, a következő esztendőben pedig a komplexum átkerült a Magyar Királyi Honvédséghez. 1939-ig a 3. közelfelderítő század állomásozott Taszáron. A modernizáció után a repülőtér alkalmassá vált a harci gépek fogadására is. 1944-ben a németek lerombolták a hangárokat, megsemmisítették a repülőtérrel, melyet a szovjet csapatok 1944. december 2-án foglaltak el, majd rövid időn belül, hadifoglyokkal, működőképes állapotba hozattak. 1945 decemberében az új magyar hadsereg kezelésébe került az objektum.

A hidegháborús időszakban, a nagyarányú hadseregfejlesztés idején, határozat született a taszári repülőtér fejlesztéséről is. Ennek eredményeként 1950-től egy új, korszerű repülőtér épí-

tését kezdték meg a település határában, a falutól keletre. Az építésre 1300 munkaszolgálatost rendeltek ki 1951–1952-ben. A készülő repülőtér parancsnoka Barta Ferenc hadnagy volt.

Arado 96-osokkal repültek a közelfelderítők.

A taszári MiG-21-esek Pápán fejezték be szolgálatukat.

A 2500 méter hosszú, 70 méter széles betonpályát is magában foglaló, minden időben használható új létesítményt az 1950. november 11-én, a Tököl-Szilágyi telepen megalakult 50. vadászpilóta-ezred vette birtokba. Az alakulat kezdetben Jak-9, Jak-11, Z-381, Arado-96, valamint Jak-18 típusú gépekkel rendelkezett. Az 1952-ben átadott repülőtér új parancsnoka Pápai Gyula százados volt. 1952 áprilisában kezdte meg az ezred az átképzést MiG-15 típusra; ehhez az oktatókat és a gépeket egy szovjet repülőezred biztosította. Az egységnek 1952-ben egy budapesti textilgyár dolgozó adományoztak csapatászlót.

1954-től Vörösmarty Béla főhadnagy, 1955-től Somogyi Ferenc százados, 1956-tól Horváth Jenő százados, 1957-től pedig Sallai József százados volt a repülőtér parancsnoka. 1955 nyarán nagy eseménynek számított a már fedélzeti lokátorral felszerelt MiG-17PF elfogó vadászpilóta-gépek rendszerbe állítása, amelyek 1957-ig voltak szolgálatban. 1956. november elsején a szovjet csapatok körbevették a repülőteret, így megakadályozták a repülést, november 4-én pedig lefegyverezték az állományt.

A 31. honi vadászpilóta-ezred 1958. november elsején MN 4563 fedőszámmal, Varga József alezredes parancs-

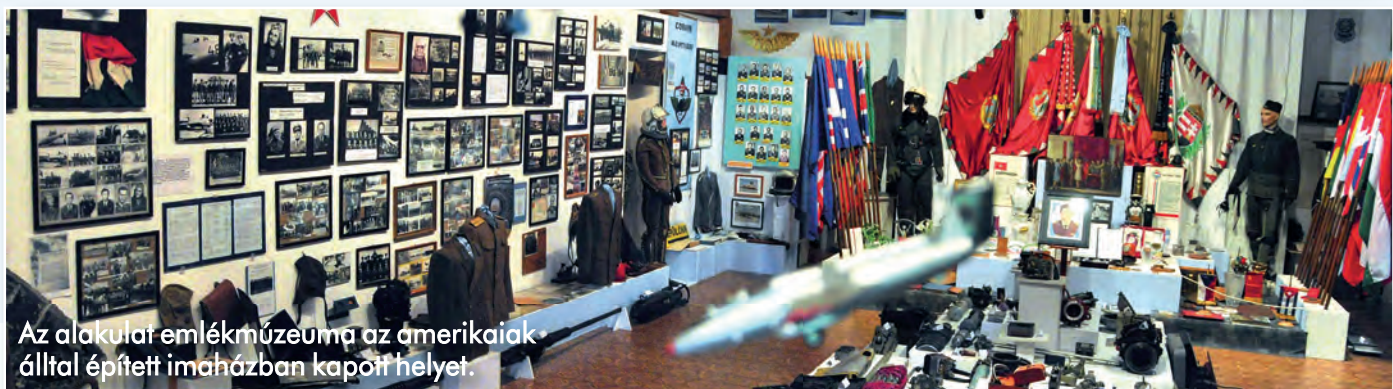
1973-ban a MiG-19-es század kiváló minősítést kapott.

nokságával alakult meg. 1959-ben az alakulat egyik százada átképzésen vett részt a Szovjetunióban, MiG-19PM típusra, majd 1960-ban rendszeresítették 12 darab MiG-19-est. Ez év márciusától az ezred III. fokú, majd 1961 májusától II. fokú készségi szolgálatot látott el.

1962-ben 12 darab MiG-21F-13-assal kezdődött meg az akkor nagyon korszerűnek számító típus hadrendbe állítása. 1964-ben Búzás Imre őrnagyot nevezték ki az ezred élére, parancsnoksága alatt 12 darab MiG-21PF, a kor leggyorsabb vadásza érkezett Taszárra. 1969-ben Borza István alezredes lett az

ezred parancsnoka, akinek tevékenysége idején – 1973-ban – jelent meg a somogyi égen a MiG-21MF típus. 1975-ben Bada Gyula alezredes, parancsnok irányításával fegyverezték át az ezredet a MiG-21bisz típusra. Az 1976–77-es kiképzési évben először repült az ezred egy év alatt 5000 óra felett MiG-21-esekkel. 1977-től Kovács András ezredes nevezték ki az alakulat élére.

1984-ben Gögös Ottó ezredes lett a bázis parancsnoka. Ekkor települt a repülőtérre a Szu-22M3/UM3 típusú felderítőrepülő század, Balogh Imre alezredes vezetésével. 1983-é-

Az alakulat emlékmúzeuma az amerikaiak által épített imaházban kapott helyet.

Szu-22M3 a teljes légi harc és csapásmérő arzenáljával.

lén, 1984 tavaszán érkeztek meg a Szu-22-esek (12 együléses Szu-22M3 és 3 kétüléses Szu-22UM3). 1984. április elsejére a század elérte a harckészültséget. Ennek a típusnak a kiszolgálása még az eddigieknél is magasabb követelményeket támasztott: üzemeltetése sokkal nagyobb és precízebb tudást igényelt elméleti, aerodinamikai, gépszerezői és repüléstechnikai területeken egyaránt. A rendkívül korszerű, nagy teljesítményű és szigorúan titkosan kezelt (a repülőtérén belül is elzártan tevékenykedő) század az akkor még fennálló MN Csapatrepülő Parancsnokság állományába tartozott, míg az ezred a honi légvédelmi csapatok része volt. A logisztikai háttérrel ugyanakkor az ezred biztosította. A repülések megszervezése rendkívüli terheket rótt a kezdeti időszakban a taszári ezred teljes földi kiszolgáló állományára – és a környék lakosságára. Az első évben egy átlagos héten hétfőn csak a javítás utáni berepülések jelentettek zajt, kedden és csütörtökön nappal az 1. század (MiG-21PF) és a Szu-22-esek repültek, az úgynevezett átmeneti időszakban, illetve éjszaka pedig a két másik (MiG-21bisz) század,

szerdán és pénteken a MiG-21-esek vagy a Szuhojok. Reggel öt és este tíz között ritkán volt csend a környéken. A kiképzés előrehaladtával a terhek is nőttek. Az éjszakából nappalra való átmeneti bombázások végrehajtását a Fürkészdarazsak szinte csak szombaton gyakorolhatták. (Az egyik műszaki szerint: amikor a rendes emberek lakodalomba indultak, mi akkor kezdtük az előkészítést. Vasárnap reggel négy-öt körül pedig már nem mentünk haza, hogy ne zavarjuk a családot, kimentünk inkább horgászni.)

Az 1990-es években a taszári reptér előtérbe került, hiszen a nyugat-balkáni konfliktus országunk déli határának fokozottabb védelmét tette szükségessé. Azokban az időkben már a Szu-22-esek is készülségi szolgálatot adtak (csak nappal). 1991. november elsején alakult meg a Kapos honi vadászrepülő osztály és a 101. felderítőrepülő század személyi és gépállományából a 31. Kapos Harcászati Repülőezred. A MiG-21bisz-szel az 1. „Turul” és 2. „Boszorkány” század pilótái, a Szu-22M3 típusal a 3. „Fürkész-

A Szuhoj század pilótái típusátképzésen a Szovjetunióban.

A Taszar Air Base a balkáni légi szállítás legfontosabb repülőtere volt.

1995. december: az amerikai és a magyar katonai vezetők első közös tájékoztatója.

darázs” század pilótái repültek. Taszár a hazai és nemzetközi, a repülést szerető nagyközönségnek a Corvin Alapítvány által szervezett repülőnapokkal mutatkozott be. 1990-ben nyílt napot, 1991-ben „Randevú a Nyitott Égbolton” elnevezésű rendezvényt, 1992-ben nemzetközi repülőbemutatót rendeztek. A civi-

ségnak. Nagy sikert arattak, de sajnos nem sikerült életben tartani a bemutató köteléket, amelynek tagjai voltak: Beke József alezredes, Doma Sándor alezredes, Dósa József őrnagy, Körömi József őrnagy, Pál István százados, Pinkóczi József alezredes és Tülkös János őrnagy.

sával, az ezred békeműködéseinek korlátozásával segítette. A Magyar Honvédség parancsnokának intézkedése alapján 1995. december 8-án megkezdődött a repülőgép-állomány áttelepítése Pápára. 1996-ban az amerikai légierő és a szárazföldi erők mintegy háromezer katonája tartózkodott a bázison, míg az átutazók száma heti hatezer főre volt tehető. A katonai bázis naponta mintegy 5–12 vasúti szerelvényt, 30–40 szállító repülőgépet fogadott, az indított konvojok száma naponta 10 körül mozgott.

A Magyar Honvédség parancsnoka 011/1996. számú intézkedésével, 1997. 04. 31-i hatállyal megszüntette az MH 31. Kapos Harcászati Repülőezredet, a vezérkari főnök 014/1996. számú intézkedése ezzel egyidejűleg, új hadrendi elemként, 1996. 12. 15-i kezdőnapal megalakította a Magyar Honvédség Kapos Bázisrepülőteret, parancsnokának Pintér Zoltán ezredest nevezve ki. Az előjáró az alábbi feladatokat szabta meg az alakulat számára: befogadó nemzeti támogatás az amerikai fél részére, az SFOR-erők itt állomásozásával kapcsolatos feladatok maradéktalan végrehajtása, tartalék repülőter igény szerinti biztosítása, a repülőter folyamatos működtetése.

2000-ben Kisbenedek Sándor alezredes került a bázis élére; a Magyar Honvédség misszióba induló személyi állományát és felszerelését gyakran Taszárról indították útba. A repülőter felszámolását és bezárását már Karancz János alezredes vezetésével hajtotta végre az alakulat. 2005. december 31-én került lakat a laktanya kapujára, amely egyben pontot tett Taszár katonatörténetének végére is.

Az ezred napját 1989. november 11. óta ünnepelték meg a jogelőd alakulat 1950. évi megalakulásának évfordulója alkalmából. 1991. március 11-én jött létre Kaposváron, Knoll Gyula nyugállományú ezredes vezetésével, a Magyar Veterán Repülő Szövetségének Somogy Megyei Egyesülete. Az egyesület ápolja a 31. vadászrepülő-ezred hagyományait, gondozza az elhunyt bajtársak sírjait, rendezvényeket, baráti találkozót szervez. A Repülőmúzeumot a Magyar Honvédség megalakulásának 150. évfordulója tiszteletére állították helyre. Többszöri költözés és újrarendszerezés után a volt laktanyában az amerikaiak által épített imaházban talált helyet az emléktárlat.

lek elől korábban elzárt területre több száz ezren érkeztek, hogy közlekedésről is megcsodálhassák a híres MiG–21-eseket és a többi gépet. Ekkor alakult meg a legrátermettebb pilótákból a Sky Hussars (Égi huszárok) elnevezésű formáció. Tagjai előbb Taszáron, a repülőnapokon mutatták be az addig csak kevesek által látott, légi harcot imitáló és szóló műrepülést magában foglaló programjukat, majd egy meghívásnak köszönhetően Angliában, Fairfordban, az 1993-as nemzetközi katonai repülőtalálkozón is bemutatkozhattak a közön-

1995-ben Kaszper József ezredes vette át a parancsnokságot. Az IFOR-erők első szemrevételező csoportja 1995. november 18-án, negyvenöt fővel kezdte felmérni a taszári repülőter adottságait és lehetőségeit. 1995. december 9-én egy C–130E Hercules repülőgép fedélzetén ötvenhét amerikai katona érkezett Taszárra. A délszláv válság időszaka a hajózó és a kiszolgáló állománytól egyaránt kiemelt helytállást igényelt. A Magyar Honvédség az IFOR-erők tevékenységét a repülő harci kiképzés felfüggesztésével, a repülőter létesítményeinek átadá-

Országút lett a kitaposott ösvényből

HAGYOMÁNYŐRZŐK

NAPJAINKBAN EGYRE TÖBB KATONAI HAGYOMÁNYŐRZŐ RENDEZVÉNY VAN SZERTE AZ ORSZÁGBAN, SŐT, A KÁRPÁT-MEDENCE HATÁRAIN KON TÚLI, MAGYARLAKTA TERÜLETEIN IS. EBBEN DÖNTŐ SZEREPE VAN AZ ÉPPEN HARMINC ÉVEL EZEŐTT MEGALAKULT TÖRTÉNELMI LOVAS EGYESÜLETNEK, AMELY TULAJDONKÉPPEN VALAMENNYI KÉSŐBBI „48-AS” SZERVEZET ZÁSzlÓBONTÓJA VOLT.

Alovak, a történelem, vagy a hadászat iránti szerelem, szenvedély, valamint az ifjúkori olvasmányélmények egyaránt szerepet játszottak abban, hogy Fülöp Tibor Zoltán – néhány barátjával karöltve – még 1985-ben létrehozta a Történelmi Lovas Egyesületet.

– Aki kalandregényeken nő fel, azzal könnyen megeshet, hogy a saját életében is igyekszik olyan foglalkozást választani, amely izgalmasnak, sokszínűnek, kalandosnak ígérkezik. Egy időben tengerész szerettem volna lenni, ez azonban nem jött össze. Lovagolni viszont katonaeveim után viszonylag jól megtanultam, és kialakult körülöttem egy rendszeresen lóhátra pattanó baráti társaság is. Mivel kölcsönös volt bennünk a magyar történelem, illetve a nemzetünk életét végigkísérő nagy harcok

iránti érdeklődés, támadt egy olyan ötletünk, hogy lóháton végig kellene menni azon az útvonalon, amelyet a honalapításkor, majd az azt követő évtizedekben, a „kalandozások” során elődeink is végigjártak portyázó hadjárataik alkalmával. Ez az elképzelés volt a bölcsője a nem sokkal később megalakult Történelmi Lovas Egyesületnek. Bár maga a nyugat-európai lovas barangolás végül nem valósulhatott meg, az egyesület – amelynek célja a történelmi háttérű lovas túrák szervezése lett – az Almássy téri szabadidőközpontban, 1985. szeptember 6-án hivatalosan is létrejött. Szervezetünk elsődlegesen vállalt feladata mind a mai napig a magyar hagyományok, a magyar kulturális értékek megtartása, felvirágoztatása, jobb megismertetése a nyilvánossággal Magyarországon, illetve más államokban.

Fülöp Tibor Zoltán

Katona Tamás
(1932–2013)

tott, kissé különc fiatalok kezdeményezését. A hatalom rafinált volt, nem tiltotta be az egyesületet, ám folyamatosan szemmel tartotta a modern kori „kalandozó hadjárat” tervét dédelgető lovasokat.

– Akadtak olyan tagtársak, akik minden különösebb ok nélkül rendszeresen elégedetlenkedtek, próbáltak viszályt szítani közöttünk, és ezáltal gyanússá váltak a szemünkben. Bár máig nem derült ki senkiről, hogy besúgó lett volna, csakhamar világossá vált, hogy minden lépésünkről tudnak. Az 1980-as évek legvégén részt vettem egy baráti összejövetelen, Szőrényi Leventééknél. Volt a vendégseregben egy érzékelhetően jól informált hölgy is, aki biztos forrásra hivatkozva állította, hogy a nagy remé-

tekintélyek segítségét, támogatását is megnyerték az ügy érdekében, így például Katona Tamás történészét, aki sokáig afféle tudományos mentora volt az egyesület programjainak.

– Azt hiszem, ha akkor megkérdeznék bennünket, egyikünk sem merte volna kijelenteni, hogy ilyen sikere lesz a rendezvénynek, és abban is csak titkon reménykedtünk, hogy hagyományt teremtünk a kezdeményezésünkkel. Mái g hálával gondolunk mindazokra, akik a kezdet kezdetén mellénk álltak és ötleteikkel, szaktudásukkal támogatták elképzelésünket, hiszen nélkülük nem jött volna össze talán már az első emlékhadjárat sem. 1989-ben persze még lényegesen kevesebb helyszínen és kisebb létszámmal zajlott az emlékezés, amely

OVON

Jászberény, 1989. április 3.: a Tavasz Emlékhadjárat elődje, a „Tavaszi Hadjárat Történelmi Lovastúra” elnevezésű rendezvény, mindössze kilenc lovassal.

Politikai tevékenységet nem végzünk, pártkötődésünk nincs, hiszen a magyar hagyományok örököseinek az egész magyar nemzetet tekintjük. Persze hazaszeretetünk, nemzeti elkötelezettségünk nem kérdés, ezt büszkén vállaljuk! – emlékezik vissza a kezdetekre Fülöp Tibor Zoltán.

Miután a Történelmi Lovas Egyesület megalakulásakor még javában a „gulyáskommunizmus” idejét éltük, nem mindenki nézte jó szemmel a huszárkalandokra vágyó, nemzeti érzéssel átita-

nyekkel szervezett nyugat-európai lovas túránk engedélyezési kérelmét maga Aczél György söpörte le az asztalról – állítja Fülöp Tibor Zoltán.

Ám a Történelmi Lovas Egyesület tagjai sosem szűkölködtek az ötletekben, és közülük jó néhányat meg is valósítottak már a rendszerváltás előtt is.

1989-ben – az 1848/49-es forradalom és szabadságharc dicsőséges tavaszi hadjáratának 140. évfordulójára – igazán nagyot alkottak: megszervezték az első Tavasz Emlékhadjáratot. Komoly szak-

mára örömteli módon felfejlődött – mondja a hagyományörző.

A fejlődés olyan mértékű, hogy napjainkban egész Európa egyik legnagyobb katonai hagyományörző rendezvényének számít a Tavasz Emlékhadjárat, amely ráadásul egyéb tekintetben is kiemelkedő eseménnyé vált. Manapság közel 60 katonai hagyományörző, illetve 50 más társadalmi szervezet vesz részt rajta, és mintegy 80–100 huszár járja be a kijelölt útvonalat. A program 33–35 településen (köztük felvidékieken is)

Tápióbicskei csatabemutató: a hagyományőrök felsorakoznak a díszszemléhez.

vonul végig. Az első állomás Tiszafüred, míg a program Komáromban zárul. Kiemelendő helyszínek – Boldog, Tápióbicske, Isaszeg és Vác –, ahol csatabemutatókat is tartanak.

Minden településen nagy segítséget nyújtanak a lebonyolításban az önkormányzatok, a művelődési intézmények, valamint a helyi hagyományőrök egyesületek. Itt kell megemlíteni, hogy a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség az 1990-es években sátrakkal, istállószátrakkal, hadtápkonyhával, szállítójárművekkel és műszaki személyzettel vett részt a hadjáratban, majd 2001 és 2004 között – a HM Zrínyi Kht. révén – felvállalta az egész rendezvény szervezését, összekötve a toborzói feladatok ellátásával. Néhány évnyi szünet után a tárca és a Magyar Honvédség ma már újra fontosnak tartja a Tavaszai Emlékhadjárat támogatását.

– A rendezvénysorozatot a különböző helyszíneken óvatos becslések szerint is mintegy ötvenezer keresik fel. Ez természetesen megköveteli azt, hogy minél szélesebb legyen a programkínálat. A történelmi előadásoktól kezdve,

A tápióbicskei csata újrajátszásának tüzérségi előkészületei.

a népzenei és néptánc előadásokon, a rock-koncerteken és a főzőbemutatókon át, egészen a zenés katonai hagyományőrök parádéig, valamint a már említett látványos csatabemutatókig, nagyon széles a palettánk. Emellett a résztvevők korhű ruházatban, felszerelésekkel és fegyverekkel idézik fel a tavaszai hadjáratot. Helyszínről helyszínre haladva építik ki táborhelyeiket, ahol az emberek étkezéséről, szállásáról, a lovak istállózásáról, takarmányozásáról is gondoskodnak. Az élő történelemórák nemcsak feledhetetlen élményt jelentenek, de talán némi ösztönzőként is hat-

nak a magyar kultúra ápolására, népszerűsítésére – büszkélkedik Fülöp Tibor Zoltán.

Fontos kiemelni, hogy mostanra mind ez túlnötte anyaországi határainkat, és a Kárpát-medence számos területére elviszi a programokat, ezzel is részt vállalva a közösségteremtésben, elősegítve a hasonló értékrendű magyar emberek egymásra találását. A Történelmi Lovas Egyesület megteremtette a ma már virágzó „48-as” katonai hagyományőrök mozgalom magyarországi alapjait.

– Úgy érzem, van mire büszkének lennünk! Kezdeményezésünkkel kitapos-

A közösségi sátrakat a Magyar Honvédség kijelölt alakulatai adják és állítják fel.

A „huszárkonyha” mindig nagy érdeklődésre számíthat.

tunk egy utat, amely mára már szerencsére sokak által használt országúttá szélesedett. Ezzel szervesen összefügg, hogy a Történelmi Lovas Egyesület a bábáskodásával létrejött országos szövetségek – a Magyar Huszár- és Katonai Hagományörző Szövetség, valamint a Magyar Hagományör Világszövetség – révén szervezeti keretek közé emelte a más-más korokat felidéző katonai hagyományörző tevékenységet Magyarországon, bevonva az elcsatolt területeken élőket is – tudjuk meg Fülöp Tibor Zoltántól.

Az alapítók sorsa az, hogy előbb-utóbb lesznek, akik túlszárnyalják őket. Így van ez a katonai hagyományörzők világában is, ahol a „sztrádán” immár egyre több szerveződés van jelen. Ennek eredményeként a Történelmi Lovas Egyesület ma már nem játszik vezérszerepet a katonai hagyományörző mozgalomban.

– A természet rendje, hogy a stafétát előbb-utóbb illik átadni, és szurkolni azért, hogy aki átvette tőlünk, legalább olyan sikeresen vigye tovább, mint ahogyan mi tettük. Sikernek pedig nemcsak az tekinthető, ha egy szervezet időtlen időig élharcos marad, hanem az is, ha különböző korszakokat túlélve, ezekben más-más szerepet vállalva, de stabil támaszt jelent egy nagyobb nemzetépítő közösség számára – vélekedik minderről Fülöp Tibor Zoltán.

Pusztításra teremtve (2.)

A tüzérségi eszközök az összes harcéri veszteség 70 százalékát okozták az első világháborúban.

ÖRDÖGI HARCELJÁRÁSOK

AZ EMBERI TALÁLÉKONYSÁG HATÁRTALAN, HA MÁS EMBEREK KIIRTÁSÁRÓL VAN SZÓ. EZ A SZÁMTALANSZOR IGAZOLT ÁLLÍTÁS MEGÁLLTA A HELYÉT AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ IDEJÉN IS, AMIKOR TÖBB ÚJ HADITECHNIKAI ESZKÖZT VETETTEK BE A SZEMBE N ÁLLÓ FELEK, VAGY RÉGIEKET ALKALMAZTAK A KORÁBBIAKTÓL ELTÉRŐ MÓDON. SOROZATUNK MÁSODIK RÉSZÉBEN A TŰZÉRSÉGI FEGYVEREK, A HARC GÁZOK, A LÁNGSZÓRÓK ÉS A GRÁNÁTOK KERÜLNEK TERÍTÉKRE.

Nagyjából Richard J. Gatling találmányával, a sorozatlövő fegyverrel egy időben a tüzérségi eszközöket is forradalmasította két újítás, a tűzgyorsaságot megnövelő hátultöltő rendszer, illetve a huzagolás. Utóbbi esetében a cső belső felületén csavarvonalban hornyokat képeztek ki, amelyek a hossz tengelye körül megforgatták a kilőtt lövedéket, így az stabilabbá, gyorsabbá és pontosabbá vált, emellett a hatótávolsága is megnőtt. A huzagolás elterjedése a lövedék formájának változását is magával hozta: a korábbi gömb alakot felváltotta a hosszúkás, hengeres forma. A tüzérségi eszközök hatékonyságát tovább növelte, hogy a fém megmunkálás fejlődésével az ágyúcsövek

könnyebbek és merevebbek lettek, s már 1914-ben magukon viselték az összes olyan jegyet, amelyek a mai lövegeket is jellemzik: hátrasikló lövegcsővel készültek, lövegpajzsot és korszerű irányzékot kaptak.

FOLYAMATOS FEJLŐDÉS

Az első világháború kezdetén – a közvetlen tűztámogatás érdekében – a gyalogság közelében, gyakorlatilag az arcvonalban állították fel a tüzérséget, az ellenséges géppuskák hatásos lőtávolságán belül. A súlyos veszteségeket látva aztán változott a taktika: az ágyúkat 2–4 kilométerrel hátrébb vitték. A híradó eszközök fejlődése emellett lehetővé

tette a minden korábbinál pontosabb megosztott irányzást, vagyis azt, hogy az ütegek olyan célokat is leküzdhesse, amelyek csak a figyelőpontokból láthatók, a lövegek tüzelőállásaiból nem. Az első világháborúban természetesen a tüzérség fejlődése új lendületet kapott. Az egyre modernebb lövegek és löszerek, illetve az új irányzóeszközök révén tovább nőtt a lőtávolság, ami ugyanakkor magával hozta a védelem mélységének és szilárdságának növekedését; megjelentek a vasbeton és acélfalú fedezékek, tartós védelmi építmények, amelyeket csak rombolással lehetett leküzdeni.

A tüzérségnek erre reagálnia kellett, és reagált is. A lapos röppályával tüzelő ágyúkat – amelyek ellőtték a lövészárkok

Ausztrál katonák felkészülten várják a német vegyi támadást.

felett – felváltották a tarackok; e meredek röppályájú tűzfegyverekkel már eredményesen tudták rombolni a tartós védelmi építményeket. A háború elején a tüzérségnek egy tarackra három ágyú jutott, ám ez az arány a harcok végéhez közeledve megfordult. A lőszerknél is megfigyelhető volt a változás: a kartács és a srapel helyét a gránát vette át, amelyet – repeszhatásának köszönhetően – az építmények és az élőerő ellen egy-

aránt eredményesen alkalmaztak. A tartós védelmi építmények ellen ugyanakkor a betonromboló gránátok bizonyultak igazán hatásosnak. Ezek tömege akár a 300 kilogrammot is elérhette, célba juttatásukhoz pedig főleg nagyobb űrméretű (például 30,5 centiméteres) mozsarakat használtak.

A tüzérségi eszközök minden más fegyvert messze túlszárnyaltak a pusztítás tekintetében: az összes harctéri

veszteség 70 százalékát okozták az első világháborúban. Emellett a pszichológiai hadviselés terén is rendkívül eredményesnek bizonyultak, hiszen a szakadatlan ágyúzás, illetve az ezzel együtt járó mennydörgésszerű robaj minden másnál hatékonyabb módon törte meg a katonákat. Az ezek hatására fellépő pszichés tünetek megnevezésére vezették be az angolok a harctéri neurózis (más néven harctéri sokk vagy ahogy napjainkban hívják: poszttraumás stressz) fogalmát.

GÁZ VAN!

Az állóháború kezdetétől a stratégák lázasan keresték a beásott védelem áttörésének módját. Ebben a helyzetben irányult a figyelem a mérges gáz felé, amelynek használatát ugyanakkor az 1899-ben és 1907-ben aláírt hágai nyilatkozatok egyaránt megtiltották. Mindez azonban a legkevésbé sem zavarta Erich von Falkenhayn német vezérkari főnököt, aki már 1915 januárja óta készült a harci gáz alkalmazására; hat kilométer szélességben közel 6000 gáztartályt helyeztetett el a belgiumi Ypres városánál, és várt a megfelelő széljárásra.

Az alkalmas pillanat végül 1915. április 22-én érkezett el. Késő délután a palackokból egyszerre engedték ki a 180 tonna klórgázt, amelyet a szél az antant-erők állásai felé sodort. A vegyi fegyver hatása elképesztő volt. A horizontot tíz méter magasságig betöltő zöldes-sárga színű halálos gázfelhőt hozzávetőleg 15 000 ember lélegezte be. Harmaduk tíz percen belül meghalt, kétezer – a csatamezőn zavartan, fuldokolva, vakon botorkáló – sérült az ellenség fogásába esett, míg a többiek fejvesztve menekültek Ypres felé. Bár a kezdetleges gázmaszkokat viselő német katonák puskalövés nélkül jutottak át az első vonalon, nem tudták kihasználni az új fegyver teremtette előnyt, mert a helyszínre vezényelt kanadai erők megállították őket. A kisebb megszakításokkal több, mint két hónapig tartó csata során a németek többször is bevetették „csoda-fegyverüket”, ám az ismétlődő gáztámadások már nem hatottak az újdonság erejével, miközben az előretörő gyalogság (bár meghódított némi területet) komoly veszteségeket szenvedett.

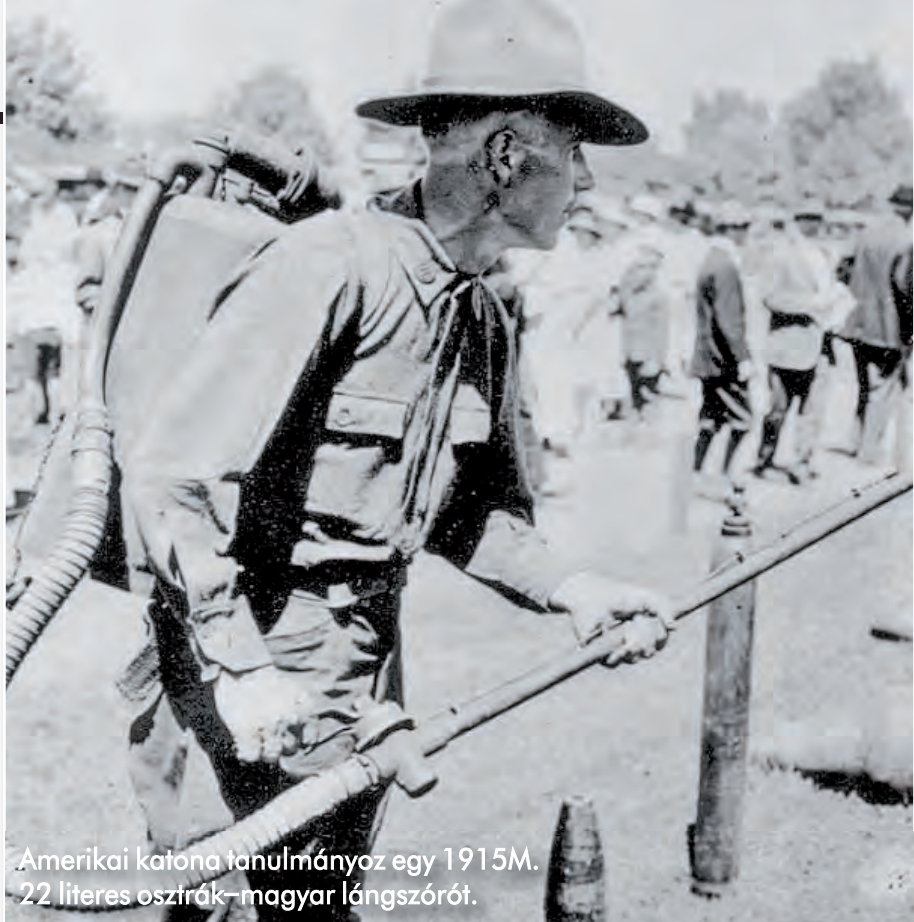
Később a tüzérség is bekapcsolódott a gázharcba: a lövedékeket – ingerlő,

Mérges gázzal végrehajtott akció brit áldozatai.

maró vagy fojtó hatású – gázokkal töltötték meg, s ezeket a legváltozatosabb módon alkalmazták. A gázfúvós eljárással szemben a vegyi tűzcsapás nagy előnye az volt, hogy sokkal kevésbé függött a széljárástól.

Különböző technikák léteztek, az osztrák–magyar tüzérek által alkalmazott egyik módszer például az volt, hogy repeszgránáttal kezdték „puhítani” az ellenséget – mire ők természetesen behúzódtak a fedezékekbe –, majd egyszer csak ingerlőgázos lövedékekkel is támadták a szemközti állásokat. Mire a lövészárkok alján kuporgó emberek észrevették a cselt, már nem maradt idő a cselekvésre. Az ingerlő harcanyagot tartalmazó lövedék ugyanis becsapódáskor nem tompa puffanó hangot hallat, mint általában a gázlövedékek, robbanását ezért csak a „vájtfülűek” tudták megkülönböztetni a repeszgránátétól. Ekkor viszont már késő volt felvenni a gázmaszkot, a vegyi anyag megtámadta

Amerikai katona tanulmányoz egy 1915M. 22 literes osztrák–magyar lángszórót.

Pusztító ereje mellett, a lángszóró pszichikai hatása sem volt elhanyagolható.

a szemet és a légzőszerveket. A könnyező, fuldokló katonáknak aztán mustárgázos lövedékekkel adták meg a kegyelemdöfést, azon kevesekkel pedig, akik valahogy kijutottak a halálos csapdává vált lövészárokból, a géppuskák végeztek.

A TŰZZEL JÁTSZOTTAK

A harci gázhoz hasonló ördögi eszköz volt a lángszóró, a német Richard Fiedler találmánya, amelyet megalkotója az 1900-as évek elején mutatott be a német haderő vezérkarának, és bár a látottak elnyerték a katonai vezetők tetszését, akkor még nem került be a rendszeresített hadieszközök sorába.

– A magyar történelmi hagyomány ugyanakkor úgy tartja, a makói születésű mérnök, Szakáts Gábor találta fel ezt a fegyvert. Ez nem igaz. Az viszont elképzelhető, hogy részt vett az osztrák–magyar lángszórók megalkotásában, bár magam még nem találkoztam az ezt bizonyító dokumentummal – tudtuk meg Soós Péter századostól, a HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeum tárgyi gyűjteményi osztályának vezetőjétől.

A németek végül 1911-ben állították hadrendbe az eszközt, rögtön két változatot: az 50 literes, fixen telepített Grofot (grosse Flammenwerfer) és a 22 literes, hordozható Kleif-et (kleine Flammenwerfer). Ezzel párhuzamosan létrehoztak egy 12 századból álló, lángszó-

rókkal felszerelt speciális ezredet is. A fegyvert az első világháború során védelemben és támadás során egyaránt használták, de hamar megmutatkoztak a korlátai. Ormótlan volt, kis hatótávolság jellemezte, nehezen lehetett működtetni, sérülékenysége miatt pedig nemcsak az ellenséges erőkre, hanem a lángszórót kezelő katonára, illetve a bajtársaira is komoly veszélyt jelentett. Mindazonáltal a pszichikai hatása egyáltalán nem volt elhanyagolható. Sziszegő hangja, hatalmas fekete füsttel együtt járó lángja félelmet keltett, arról nem is beszélve, hogy milyen szörnyű halál várt arra, aki a tűznyaláb útjába került.

Soós Péter elmondta: a korai lángszórókat általában két tartály alkotta: a na-

gyobb méretűbe töltötték az éghető keveréket, ami benzinből vagy gázolajból, illetve valamilyen kátrányszármazékból állt. A kisebb tartályban pedig a hajtóanyag kapott helyet; e célra nem éghető gázt, nitrogént használtak. Gyújtási módból szintén többféle létezett: a legegyszerűbb a lángvető cső elejére kötött, majd meggyújtott csepűdarab volt, ami – mivel folyamatosan égett – nem számított ideális megoldásnak, így ezt hamarosan felváltotta a csappantyús gyújtás. A lángszóró mobil változatai 20–35 kilogrammot nyomtak, 20–35 méter távolságra lőtték ki a mintegy 1000 Celsius-fokon égő keveréket, és 25-30 másodperc folyamatos tűzcsepásra voltak alkalmasak. Nyilvánvaló hátrányai ellenére a német hadsereg a háború egésze alatt (mintegy 300 ütközetben) alkalmazta ezt a fegyvert.

IDEÁLIS TEREP

Akárcsak a tüzérségi eszközök, a kézigránát sem számított új találmánynak: tömegesen először a 17. században alkalmazták, ám később háttérbe szorult, hogy aztán az első világháború véráztatta harcmezőin újra megjelenjen – a lövészárk-háború ugyanis ideális terepnek bizonyult e fegyver számára. A gyártás

Angol Mills-gránát.

forradalmasításának eredményeként nagy számban állíthattak elő biztonságos, megbízhatóan működő gránátokat, kétféle változatban, védő- és támadóharcra. Az előbbit nagyobb hatósugár jellemezte, s a robbanáskor nagy mennyiségű repeszt terített szét maga körül. Ebből adódóan a védő kézigránát csak megfelelő fedezék mögül volt célszerű eldobni, de a biztonsági gyújtószervezethek köszönhetően a katonának maradt elég ideje arra, hogy elbújjon a detonáció bekövetkezése előtt. A támadó kézigránátok ezzel szemben elsősorban nem a szétrepülő repeszekkel, hanem a robbanáskor keletkező lökéshullám erejével gyilkoltak.

Az első világháborúban számos nemzet alkotta meg a saját kézigránátját, a széles választékból azonban kiemelkedett két típus. Az egyik az angol William Mills találmánya volt, amelyet a formája után ananászgránátnak is neveztek; különleges kialakítását az indokolta, hogy nedves, sáros körülmények között is biztos fogása legyen. Öntöttvas burka fejlett gyújtórendszert rejtett magában, és egy szeget, amely egy rugós fület tartott a helyén. Amint kihúzták a szeget

Német nyeles kézigránát.

és eldobták a gránátot, a fül kioldott, s négy másodperc múlva bekövetkezett a detonáció. A csatatereken 1915-ben jelent meg, egy időben a jellegzetes német nyeles kézigránáttal. Ennél a nyél végén lévő zárókupak lecsavarása után ki kellett rántani a dörzsgyújtó húzószinórját az arra kötött porcelángolyónál fogva. A dörzsgyújtóban keletkező szikra begyújtotta a késleltető lőport, az pedig – végigégetése után – a gyutacsot, ami felrobbantotta a gránátot. Mills konstrukciójával szemben ez támadó kézigránát volt, használatát a kisebb repeszképződés tette biztonságosabbá a rohamozó csapatok számára, emellett egyedi kialakításának (egészen pontosan a nyélnek) köszönhetően nagyobb távolságra és pontosabban lehetett eldobni.

A kézigránátokat azonban így sem lehetett 30–35 méternél messzebbre hajtani, ami jelentős korlátot szabott az eszköz használhatóságának. A hatékonyabb megoldást a puskagránát jelentette. Megalkotásakor lényegében nem csináltak mást, mint fogtak egy sima kézigránátot, ráerősítették egy hosszú, fémből készült vezetőrúdra, amit a puskacsőbe dugtak, s egy lövedék nélküli indítótölténnyel kilőtték. E konstrukciónál a pontos célzás okozott gondot, mert az indításkor fellépő erő miatt a fegyvert az elsütéskor a földre kellett támasztani. Később a puskagránátot egy, a fegyver csövére erősített tölcser formájú csőtoldalbatba helyezték; ezzel a megoldással jelentősen megnövelték a lövedék nélküli indítótölténnyel útjára indított gránát hatótávolságát.

Puskagránát kilövésére átalakított fegyver.

AMIT LÁTNOT KELL!

A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ BEFEJEZÉSÉNEK 70. ÉVFORDULÓJÁHOZ KAPCSOLÓDÓ SOROZATUNKBAN – A KONFLIKTUST MEGÖRÖKÍTŐ TÖBB MINT EZER MOZI-, ILLETVE TÉVÉFILM KÖZÜL – 70 OLYAN ALKOTÁST AJÁNLUNK OLVASÓINK FIGYELMÉBE, AMIT LÁTNI KELL, HOGY TELJES LEGYEN AZ EMLÉKEZÉS...

A második vonalban

Két nap az élet (Week-end à Zuydcoote)

Színes, magyarul beszélő, francia háborús filmdráma, 125 perc, 1964

Rendezte: Henri Verneuil
Főszereplők: Jean-Paul Belmondo, Catherine Spaak, Georges Géret, Jean-Pierre Marielle

A Robert Merle önéletrajzi ihletésű háborús regénye nyomán készült film a dunkerque-i csata utolsó napjaiban a tengerparton rekedt francia katonák reményvesztett halálvárását örökíti meg. A történet 1940. június első hetének végén, egy strandon játszódik, ahol több tízezer, különböző egységhez tartozó brit és francia katona cselleng és vár a kimenekítésre. Négy, bajtársaitól elszakadt francia közlegény egy kiszuperált mentőautó fedezékében rendezkedett be,

együtt alszanak, esznek, megosztják a tábori feladatokat, és ki-ki a maga módján próbálja meg feloldani a tétlenségben és a bizonytalanságban eltelt napok feszültségét. Van, aki a normális élet emlékébe kapaszkodik, akad, aki a csapat ellátásával foglalja le magát, más a meggazdagságról szőtt álmairól és a szökésben mereng, s van, aki még a harcban, a fegyver erejében bízik...

Az utolsó golyó (The Last Bullet)

Színes, magyarul beszélő, ausztrál akciófilm, 90 perc, 1995

Rendezte: Michael Pattinson
Főszereplők: Jason Donovan, Koji Tamaki, Daniel Rigney, Beth Champion

1945 júliusában Brit-Borneón ausztrál felderítők életben maradt japánok után kutatnak, akik még az utolsó pil-

lanatban is készek minden csepp véruket feláldozva küzdeni, hogy méltó módon, azaz hősként haljanak meg családjuk és a Császár dicsőségére. Bár Stanley, a kis létszámú felderítőcsapat egyik legtapasztalatlanabb újonca, mégis egyedül neki sikerül túlélnie az orvlövés-

Habár a történelem legnagyobb fegyveres konfliktusát ábrázoló filmek számát illetően több autentikus kimutatás is létezik, a filmrajongók szerencséjére ezek egyike sem lehet teljes, hiszen csupán sorozatunk kezdete óta több mint egy tucat új filmet mutattak be, s közel ennyi forgatása ez idő tájt is zajlik. Az alkotások zömét természetesen azok a nemzetek készítették, amelyek a háborús részvétel és a filmgyártás tekintetében is nagyhatalmak. Az Amerikai Egyesült Államok nevéhez fűződik például a második világháborús filmek bő egyharmada, vagyis egyedül több alkotást jegyeznek, mint legfőbb európai szövetségeseik (Anglia, Szovjetunió), illetve hajdani ellenségük (Németország) együttvéve.

A mennyiségi listán a nagyhatalmak után, a második vonalban találhatóak azok a nemzetek, amelyek a világháborús szerepük okán kevesebb mondanivalóval bírnak. A francia háborús filmek többsége érthető módon az ellenállásnak állít emléket, de a franciák becsületére legyen mondván, hogy a dunkerque-i kudarcot is őszintén bemutatták. Bár mondanivalóban a lengyelek nem szűkölködtek, sőt, a harcok lezárulta után eleinte több lengyel háborús film készült, mint szovjet, ám ezek népszerűsítését Keleten és Nyugaton sem szorgalmazták. Harci sikerek híján az olaszok inkább a háború sorskérdéseit dolgozták fel műveikben, s az egykori vesztesek közül ma ők jegyzik a legtöbb Oscar-díjat elnyert ilyen témájú alkotást. Japán számos világhírű amerikai koprodukciós film elkészítésében is részt vett, az „önszorgalomból” gyártott világháborús filmjeiket azonban kevesebb siker övezte, míg Ausztrália – amelynek földjét elkerülte a háború – többnyire saját katonái hősiességét ábrázolta.

szek támadását. A japánok közül is csupán egyetlen katonára marad életben, így tehát egymással és a halállal kell farkasszemet nézniük. S bár a háborúnak gyakorlatilag vége, kettőjük párharca folytatódik. Negyven évvel később, a borneói csata emlékére szervezett rendezvényen, Stanley ismét találkozik egykori ellenségével...

Az élet szép (La vita è bella)

Színes, magyarul beszélő, olasz filmdráma, 122 perc, 1997

Rendezte: Roberto Benigni
Főszereplők: Roberto Benigni, Nicoletta Braschi, Giorgio Cantarini

Egy találó kritika szerint ez az alkotás a filmtörténet leginkább szívszorító vígjátéka holokausztról, háborúról, túlélésről, emberségről és embertelenségről... 1938-ban járunk, amikor a szeretetremél-

tő, álmodozó Guido beleszeret Dorába, a tanárnőbe. A csodaszép lány azonban egy náci tiszt menyasszonya, Guido pincéreként meg is jelenik az eljegyzésen, és mindent elkövet, hogy a lányt bánatos jövőjétől eltérítse. Végül feleségül veszi, és születik egy fiuk is. A politikai légkör azonban egyre romlik, Guido, aki félig zsidó származású, táborba kerül a családjával

együtt. Az apa, hogy könnyebben elviseljék a megpróbáltatásokat, és hogy amennyire lehet, megkímélje fiát a borzalmaktól, azt találja ki, hogy ez az egész, ami körülveszi őket, tulajdonképpen egy játék, amelyben a rabok a versenyzők, az örök pedig a játékvezetők...

A film 3 Oscar-díjat nyert.

Yamato – Öngyilkos küldetés (Otoko-tachi no Yamato)

Színes, feliratos, japán háborús filmdráma, 145 perc, 2005

Rendezte: Junya Sato
Főszereplők: Takashi Sorimachi, Shido Nakamura, Yu Aoi, Junichi Haruta

Több mint 260 méter hosszú és 64 ezer tonna. A csatahajók királynője. 1945 tavaszán azonban már vele is elveszett a háború a japánok számára. A Yamatot tizenévesekből álló háromezer fős legénység-

gével úgy küldték utolsó, kamikaze útjára, hogy nem volt benne elég üzemanyag a visszatéréshez. Alig egy nappal a kihajózás után pedig amerikai tengeralattjárók fel is fedezték az ellenséges objektumot... A hadihajó története hatvan évvel az események után a valaha rajta szolgált Katsumi Kamiónak, illetve az egyik tiszt lányának, Makikónak a találkozására révén elevenedik fel újra. A veterán Kamio kapitány vállalja, hogy elkalauzolja a lányt a tragédia helyszínére, s így a tizenöt órás út során újraéli a Yamato fedélzetén töltött háborús időket...

Katyn (Katyn)

Színes, magyarul beszélő, lengyel történelmi dráma, 117 perc, 2007

Rendezte: Andrzej Wajda
Főszereplők: Artur Zmijewski, Maja Ostaszewska, Andrzej Chyra, Danuta Stenka

Andrzej Wajda filmje a második világháború alatt történt katyni mészárlást meséli el, amikor a szovjetek több mint tizenötezer lengyel tisztet és civilt – köztük Wajda édesapját – ölték meg egy erdőben. Az 1940-ben meggyilkolt emberek holttesteit rejtő tömegsírokat a német hadsereg fedezte fel 1943-ban. A történet túlmutat a fogva tartott, kétségbeesett, életben maradásukban az utolsó pillanatig reményke-

dő katonák sorsán, velük egyenrangú hangsúlyt kapnak a filmben feleségeik, testvéreik, szüleik, akik öt évig semmit sem tudtak, semmilyen hírt nem kaptak szeretteikről. A dráma szinte végig néma csendben, zenei aláfes-

tés nélkül zajlik, minden jelenet és történet önmagában is katartikus. A sokkoló végkifejlet az utolsó percekre marad: egyesével tarkón lövik a tiszteket, és bezuhannak a tömegsírba...

Az alkotást jelölték a legjobb nem angol nyelvű film Oscar-díjára, de nem nyerte el.

**Öt katona,
tizenkilenc kitüntetés**

CSALÁDI KÖTELEK

A FRIEDENLIEBI FRITZ CSALÁD TAGJAI KÖZÜL ÖTEN HARCOLTAK AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚBAN: FRITZ PÁL ÉS FIA, ANDRÁS, PÁL FÉLTETSVÉRE, KÁROLY, VALAMINT PÁL ÉS KÁROLY ELSŐFOKÚ UNOKATESTVÉREI, LIPÓT ÉS REZSŐ. ŐK A NAGY HÁBORÚBAN VÉGHEZ VITT TETTEIKKEL ÖSSZESEN TIZENKILENC KITÜNTETÉST ÉRDEMELTEK KI.

A kitüntetések közül a legtöbbet, tizenháromat, apa és fia, vagyis Fritz Pál és Fritz András kapta. A legmagasabb elismeréssel ugyanakkor Fritz Rezső rendelkezett (2. o. Hadikereszt Polgári Érdeméért).

Fritz Pál 1890-ben, a budapesti hadapródiskola elvégzése után a 46. gyalogezrednél hadapródörmmesterként kezdte katonai pályafutását. 1898-ban főhadnagyként vonult nyugállományba, és a Magyar Államvasutak (MÁV) alkalmazásába került. 1898–99-ben magántanulónként elvégezte a vasúti tisztképző tanfolyamot. Az első világháború kitörése Bécsben, a központi vasúti szállítási-

vezetőségen érte, ahol bő egy évig a magyar irányítási csoport vezetője volt. 1914 októberében Bécsből Miskolcra küldték, hogy szervezze meg az 5. tábori szállítási vezetőséget. 1915 januárjában Budapestre vezényelték, ahol (korabeli szóhasználattal élve) a kelet-nyugati és az észak-déli csapateltolások irányítója, illetve 1915 februárjától októberig Debrecenben (stanislaui és királyházi kiküldetésekkel) a 6. tábori szállítási vezetőség irányítótisztje volt. 1915. augusztus elsejétől címzetes nyugalmazott századosként tényleges szolgálatra hívták be. 1915 októberétől a német 7. katonai vasút-igazgatóságához ve-

Fritz Pál

zényelték, ahol előbb Semendriában, majd Nisben a német Mackensen-hadsereg által elfoglalt szerb vasútvonalak hadicélokra történő berendezésénél működött közre. 1916 tavaszától Nis székhellyel a tábori vasútügyek főnökének szerbiai megbízottjaként járt el. 1917 végén a brassói 21. tábori szállításvezetőséghez osztották be, ahol különleges megbízatással az irányítócsoporthoz főnökeként teljesített szolgálatot. 1918 elejétől októberig a délnyugati (olasz) hadseregvasútnál – Portogruaro állomáshellyel, a szállítmányellenőrzés parancsnokaként – az alsó-piavei arcvonal vasúti utánpótlásait irányította. 1918. november közepéig, vagyis a háborús összeomlásig belgrádi székhellyel a déli (szerb) hadseregvasút forgalmi osztályának főnöke volt. Ekkoriban, a visszavonulás keretében, a szerbiai keskenyvágányú vasutak anyagának a Szávan történő átszállítását irányította.

Fritz Pál kiváló, körültekintő szolgálatáért több kitüntetésben is részesült: Arany Érdemkereszt (1914), Vöröskereszt Hadiékiérményes Tiszti Emlékjelvény (1915), Pflanzler-Baltin Hadseregpáncsnoksági írásos dicséret (1915), Koronás Arany Érdemkereszt (1915), 2. o. Német Vaskereszt (1915), Bronz Katonai Érdemérem (1917). 1917. január 23-án a 3. o. Katonai Érdemke-

resztre, 1918. augusztus 20-án pedig a Ferenc József Rend Lovagkeresztjére is felterjesztették, az utóbbi elbírálására azonban a háborús összeomlás miatt már nem kerülhetett sor. Ezen túlmenően a honvédelmi miniszter Dicsérő Oklevéllel tüntette ki a keleti hadszíntéren fogásba esett magyar katonák hazatérés-vezetőjeként kifejtett munkásságáért (1921).

Fritz András Fritz Pál százados fia volt. A marosvásárhelyi katonai alreáliskolából 1917-ben – 15 évesen, ahogy egy későbbi önéletrajzában írta: „gyerekfejjel, önként” – mint zászlós az olasz, majd a román frontra került, ahol megsebesült. Vitéz helytállásáért az 1. és 2. o. Ezüst Vitézségi Érem, Bronz Vitézségi Érem és Károly-csapatkereszt kitüntetésekben részesült. Az 1930-as években az Országos Frontharcos Szövetség tagja volt.

Fritz Károly – Fritz Pál százados öccse (féltestvére) és Fritz András nagybátyja – bányamérnökként 1904. október elsején egyévi önkéntes szolgálatra jelentkezett a nagyszebeni 36. tábori tüzérezredhez, és letette a tiszti vizsgát. 1914. augusztus elsején, mint tartalékos tüzér hadnagy bevonult az alakulatához Nagyszebenbe, és ezredvonat-parancsnokként részt vett az ezred hadműveleteiben. 1915. március elsejével tartalékos

Fritz András

főhadnaggyá nevezték ki és vitéz helytállásáért kitüntették a 3. o. Bronz Katonai Érdeméremmel. A kitüntetési javaslatból kiderült: Fritz Károly a 36. tábori ágyús ezred élelmiszerellátó oszlopának parancsnoka volt. E beosztásában „ezrede élelmiszerellátó oszlopát a hadjárat kezdete óta megszakítatlanul vezeti. A legnehezebb körülmények között – ezen belül a galíciai visszavonulás során – kitűnően helyt állt. Energikus-

ságával, fáradhatatlanságával és magas kötelességérzettel oszlopát a legnagyobb rendben tartotta. Bátor, megbízható, kötelességtudó tiszt, ezért az ellenség előtt tanúsított kiváló szolgálatteljesítéséért a legfelsőbb kitüntetésre” javasolták. 1916 decemberében a 16. tábori ágyúezred pótütégéhez (Belgrád) vezényelték, ahonnan 1916. december végén a hadügyminisztérium a további katonai szolgálat alól felmentette.

Fritz Rezső főerdőmérnököt – Fritz Pál, Fritz Károly és Fritz Lipót unokatestvérét – a földművelésügyi miniszter javaslatára a Tisza István vezette kor-

mány 1917. május 8-i ülésén „a külső szolgálatban alkalmazott erdőtisztok közül” a 2. o. Hadikereszt Polgári Érdeméért kitüntetésre terjesztette föl. E kitüntetésben polgári személyek részesültek – a világháború alatt a háborúval kapcsolatos, de nem harci cselekmények közepette szerzett érdeméért. IV. Károly király 1917. augusztus 16-án Fritz Rezső főerdőmérnököt e kitüntetésben részesítette. Az indoklás szerint Fritz Rezső, „mint felügyeleti tisztviselő kerületében a házi kezelés terén a segédszemélyzet csekélyége dacára kiváló eredményeket ért el, az erdei vasút épít-

kezést és nagyszámú munkás élelmezését kiválóan vezeti és emellett szép sikerrel ő látta el a kincstári erdőgazdaság által vállalt hadi kórház ügyeit.”

Fritz Lipót – Fritz Pál, Fritz Károly és Fritz Rezső unokaöccse – 1900-ban egyévi önkéntes, majd aktív katonai szolgálatot vállalt, 1902-ben hadnaggyá nevezték ki. Ezt követően ismeretlen okból lemondott a rendfokozatáról; katonai bírósági ítélet vagy becsületügyi végzés erre a lépésre nem kötelezte.

Fritz Lipót a világháborús mozgósításkor önként jelentkezett katonai szolgálatra, majd szolgálatvezető őrmestri beosztást kapott. 1914-ben az első szerb offenzívában az I. népfelkelő huszárosztály kötelékében harcolt, amely abból is adódott, hogy a háború előtt „kitűnő úrlovasként” versenylovakat tartott és maga is versenyzett. A háború elején Jankovich alezredes Fritz Lipót őrmestert 1914. október elsején a besanja-zimonyi harcokban az ellenség előtt tanúsított kitűnő szolgálataiért törzsőrmesterré léptette elő. 1914. október 17-én az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért – a gyalogsági csapatparancsnok előterjesztésére – 2. o. Ezüst Vitézségi Éremmel tüntették ki. Az 1914. december 6–8-i, a szerb ellenállást megtörő, Grocka, Pudarci és Umcar alatti harcokban szakaszpa-

A Fritz Rezső által is kiérdemelt 2. o. Hadikereszt Polgári Érdeméért kitüntetés.

rancsnokként súlyosan megsebesült. 1915. augusztus 16-án kérvényezte tiszti rendfokozatának helyreállítását. Az illetékes osztályparancsnok (a gyalogságnál zászlóaljparancsnok) támogatta a

kérést. Megjegyzése szerint Fritz Lipót „a Dec-nél lezajlott csatában egy nehéz felderítési feladattal bízták meg, amelyet a legnagyobb hősiességgel, fáradhatatlan kitartással és rendkívüli ügyességgel oldott meg.” Ennek eredményeként tiszti rendfokozatát (tartalékos hadnagy) 1915. szeptember 15-én visszakapta, majd 1916-ban 1. o. Ezüst Vitézségi Éremmel tüntették ki, hadosztályparancsnoki dicséretben is részesült, továbbá lovas-géppuska tanfolyamon is részt vett.

Fritz Lipót – a magyar 1. honvéd huszárezred géppuskás osztagának parancsnokát – 1916. július 2-án 3. o. Katonai Érdemkereszt kitüntetésre is javasolták. Eszerint „1916. június 10-én, a doroschoutzi (Bukovina) csatában Fritz hdgy. 2 géppuskával az utolsó pillanatig kitartott. Az óriási túlerővel rohamozó orosz gyalogságot, valamint a kozák lovaságot ismételten visszavetette. A géppuskákat személyesen irányította, így az ellenségnek nagy veszteségeket okozott. Utolsóként hagyta el állásaikat, amikor már minden oldalról támadták. A kiszolgáló legénységgel közelharcban védte a géppuskákat és a lőszerkészletet. Személyes bátorságának köszönhetően a géppuskák a felszereléssel együtt biztonságba kerültek. Az ellen-

támadásban is részt vett, nagy veszteséget okozva az ellenségnek. Egy rendkívül ügyes és hősiest tiszt, aki osztagát példás rendben tartja és a legénységre a legnehezebb helyzetekben is rendkívül jó hatást gyakorol.”

Fritz Lipót személyisége is megismerhető a háború alatt készült, tiszti „minősítvényi lapjaiban” foglalt jellemzések alapján. „Egyenes, nyílt jellemű, erélyes, katonás magatartású, megbízható, bátor, alárendeltjeire igen jó befolyást gyakorol, saját kezdeményezésével jó helyzeteket teremt, az osztag működését előnyösen befolyásolja (1915). Megállapodott és megbízható jellemű, komoly, pontos, a szolgálat iránt érdeklődik; mint osztagparancsnok alkalmas; géppuskás szolgálatban kiképzett és haditapasztalatokkal bír; alárendeltjeire a szolgálat érdekében jó befolyással bír; szolgálatát minden tekintetben nagy szakértelemmel és pontossággal teljesítette és a szénakaszáló különítmény által elért jó eredmény az ő érdeme (1916–17).” Fritz Lipót 1917-ben, huszárezrednél szolgáló hadnagyként 3. o. Katonai Érdemkereszt hadi díszítmény, valamint 1. és 2. o. Ezüst Vitézségi Érem kitüntetésekkel rendelkezett, továbbá 1918. február elsején főhadnagyi kinevezést kapott.

Hazámat szolgálom

Dr. Simicskó István honvédelmi miniszter, nemzeti ünnepünk, október huszonharmadika alkalmából – beosztásában huzamos időn át végzett kiemelkedő tevékenysége, valamint szakmai érdemei elismeréséül – a **Szolgálati Érdemjel babérkoszorúval ékesített arany fokozatát** adományozta Varga János vezérőrnagynak, Bozó Tibor dandártábornoknak, dr. Varga Attila Ferenc ezredesnek, dr. Gulyás András ezredesnek, Boczák Attila ezredesnek, Csombók János ezredesnek, dr. Hegedűs János alezredesnek, dr. Pataki Szabolcs alezredesnek. A **Szolgálati Érdemjel arany fokozatát** Miklovich Menyhért János ezredesnek, dr. Porkoláb Imre Zoltán ezredesnek, Csóti Attila alezredesnek, Hanga István alezredesnek, Pék Tibor alezredesnek, Rádó Andrásné alezredesnek, Balázs Péter őrnagynak, Nagy Zsigmond őrnagynak, Suhajda Bálint Károly őrnagynak, Szabó Zsolt János őrnagynak, Cseszregi János törzszászlósnak, Rózsás Ernő zászlósnak. A **Szolgálati Érdemjel ezüst fokozatát** Bar-

tók Gábor alezredesnek, Kokics István László alezredesnek, Tassy György alezredesnek, Baranyai György őrnagynak, Csató Attila őrnagynak, dr. Dudás Tímea őrnagynak, Horváth Péter őrnagynak, Kiss Ernő őrnagynak, Lóki Ferenc Zoltán őrnagynak, dr. Petruska Ferenc őrnagynak, Schleisz Ferenc Tamás őrnagynak, Viczkó Gyula őrnagynak, Asztalos Sándor főtörzszászlósnak, Büki Tibor törzssőrmesternek. A **Szolgálati Érdemjel bronz fokozatát** Csillak Roland alezredesnek, Éless Krisztián őrnagynak, Kajtár János őrnagynak, Reinhardt Csaba őrnagynak, Tóth Kálmán őrnagynak, Fügedi József századosnak, Ipacs Kinga századosnak, dr. Kiss Gábor századosnak, Szendi Anikó századosnak, Szita Katalin századosnak, Brüchner Zoltán főhadnagynak, Tóthné Gázó Judit törzszászlósnak, Antal János zászlósnak, Czirják Miklósné zászlósnak, Illés Zoltán zászlósnak, Mrsan József zászlósnak, Nagypál Eszter zászlósnak, Szabó Gábor Sándor zászlósnak, Ba-

logh Sándor főtörzssőrmesternek, Bánhalmi Tibor főtörzssőrmesternek, Demény János főtörzssőrmesternek, Tóvisháti Antal főtörzssőrmesternek. A **Honvédelemért Kitüntetettő Cím I. fokozatát** dr. Polyeckó-Musa Magdolna kormánytisztviselőnek, dr. Szekendi Gyöngyvér kormánytisztviselőnek, Bekecs Imre közalkalmazottnak, Kómárné Povolni Ágnes közalkalmazottnak, Major József közalkalmazottnak, Molnár Zsuzsanna közalkalmazottnak, Pintérmé Sali Mária közalkalmazottnak, Pavleszek Ernő munkatársnak. A **Honvédelemért Kitüntetettő Cím II. fokozatát** Bánkiné Juhász Erzsébet közalkalmazottnak, Gyarmati Mihály munkatársnak. A **Honvédelemért Kitüntetettő Cím III. fokozatát** Borosné Szűcs Bernadett közalkalmazottnak, Fojtné Jánosi Bettina közalkalmazottnak, Gémes Zsófi közalkalmazottnak, Mócza Viktória közalkalmazottnak, Nógrádi Bálint közalkalmazottnak, dr. Szilágyi Katalin közalkalmazottnak.

2015. október 30.
Magyar Honvédség Egészségügyi Központ
KEOP-5.6.0/E/15-2015-0023

SAJTÓKÖZLEMÉNY

UNIÓS TÁMOGATÁSBÓL VALÓSUL MEG MRI ÉS CT BERENDEZÉSEK CSERÉJE A MAGYAR HONVÉDSÉG EGÉSZSÉGÜGYI KÖZPONTBAN

A Magyar Honvédség Egészségügyi Központ (MH EK) 972.558.187 Ft uniós támogatást nyert a KEOP-5.6.0/E/15-2015-0023 kódszámú „Egészségügyi eszközök energia megtakarítást célzó beszerzésének támogatása” című pályázati kiíráson a Környezeti- és Energia Operatív Program keretében. A 972 millió forintot meghaladó költségvetésű, az energia-felhasználás racionalizálására irányuló projekt keretében MRI és CT berendezések cseréje valósul meg korszerű eszközök beüzemelésével, mely jelentősen hozzájárul a betegellátás minőségi fejlesztéséhez és az energiafelhasználás csökkentéséhez.

Az MH EK az ország egyik legnagyobb egészségügyi szolgáltatója, éves szinten mintegy 56 ezer fekvő- és 1 millió járó beteg ellátását végzi. A kórház jellegéből adódóan (multidiszciplináris kórház az ország legnagyobb sürgősségi ellátási területével, kiemelt onkológiai, szívsebészeti, traumatológiai profillal) a radiológiai ellátások iránti igény rendkívül nagy, amelyet a jelenlegi gépparkkal a kórház nehezen tud teljesíteni. Az alacsony szelektizációt képviselő jelenlegi CT berendezések messze nem felelnek meg a betegellátás által támasztott követelményeknek. A jellemzően 10 éves, vagy annál régebbi berendezések lassúak, gyakori meghibásodásuk miatt karbantartásuk, magas energiafelhasználásuk miatt pedig az üzemeltetési költségük ró jelentős terhet a kórházra.

A pályázat keretében beszerzésre kerülő eszközök hosszú időre megoldják a Központi Radiológiai Osztály eszközellátásának problémáját. Az új, a XXI. század követelményeinek maximálisan megfelelő CT berendezések lehetővé teszik speciális, például onkológiai és agyi vizsgálatok végzését. Az MRI készülék az általános rutin MR vizsgálatok mellett elsősorban kardiológiai, ér, agyi, gerinc vizsgálatok végzésére lesz alkalmas.

A fejlesztések elősegítik az MH EK térségi ellátásban betöltött szerepének erősödését, csökkentik a betegek vizsgálatokhoz való hozzáféréseinek idejét, ezen felül gyorsabbá válik a lelethes jutás is, így több szempontból is javulnak a betegek gyógyulási esélyei. Tekintettel arra, hogy a cserélendő MRI és CT berendezések átlagéletkora meghaladja a 10 évet, az új képző eszközök beüzemelését követően a karbantartásra, javításra és energiafelhasználásra fordítandó összeg jelentősen csökken, ezáltal javul a betegellátás költséghatékonysága is.

További információ kérhető:
MH Egészségügyi Központ
Kommunikációs Alosztály
E-mail: honvedkorhaz@honvedseg.hu
Telefonszám: 06-1 465-1800 / 71-410

2015. október 30.
Magyar Honvédség Egészségügyi Központ
KEOP-5.6.0/E/15-2015-0061

SAJTÓKÖZLEMÉNY

UNIÓS TÁMOGATÁSBÓL VALÓSUL MEG 15 DARAB RÖNTGEN BERENDEZÉS CSERÉJE A MAGYAR HONVÉDSÉG EGÉSZSÉGÜGYI KÖZPONTBAN

A Magyar Honvédség Egészségügyi Központ (MH EK) 749.046.193 Ft uniós támogatást nyert a KEOP-5.6.0/E/15-2015-0061 kódszámú „Egészségügyi eszközök energia megtakarítást célzó beszerzésének támogatása” című pályázati kiíráson a Környezeti- és Energia Operatív Program keretében. A közel 750 millió forint költségvetésű, az energia-felhasználás racionalizálására irányuló projekt keretében 10-33 éves röntgen berendezések cseréje valósul meg korszerű eszközök beüzemelésével, amelyek jelentősen hozzájárulnak a betegellátás minőségi fejlesztéséhez és az energiafelhasználás csökkentéséhez.

Az MH EK az ország egyik legnagyobb egészségügyi szolgáltatója, éves szinten mintegy 56 ezer fekvő- és 1 millió járó beteg ellátását végzi. A kórház jellegéből adódóan (multidiszciplináris kórház az ország legnagyobb sürgősségi ellátási területével, kiemelt onkológiai, szívsebészeti, traumatológiai profillal) a radiológiai ellátások iránti igény rendkívül nagy, amelyet a jelenlegi gépparkkal a kórház nehezen tud teljesíteni. A jellemzően 10-33 éves berendezések lassúak, gyakran meghibásodnak, így karbantartási, valamint magas energiafelhasználásuk miatt üzemeltetési költségük jelentős terhet ró a kórházra.

A beruházás során megújításra kerülnek a hagyományos röntgen berendezések, a sebészeti képerősítő eszközpark, valamint lecserélésre kerül az angiográfias röntgen berendezés (DSA), mely alkalmas lesz intervenciók, hasi-, peritériás- és neuro-érvizsgálatok elvégzésére.

A fejlesztések elősegítik az MH EK térségi ellátásban betöltött szerepének erősödését, csökkentik a betegek vizsgálatokhoz való hozzáféréseinek idejét, gyorsabbá válik a lelethes jutás, így javulnak a betegek gyógyulási esélyei. Mindemellett, tekintettel arra, hogy a cserélendő géppark átlagéletkora meghaladja a 17 évet, az új berendezések beüzemelését követően a karbantartásra, javításra és energiafelhasználásra fordítandó összeg jelentősen csökken, ezáltal javul a betegellátás költséghatékonysága is.

További információ kérhető:
MH Egészségügyi Központ
Kommunikációs Alosztály
E-mail: honvedkorhaz@honvedseg.hu
Telefonszám: 06-1 465-1800 / 71-410

Kollégánk sikere

Feith László, magazinunk főszerkesztő-helyettese nyerte el az Európai Katonai Sajtószövetség (European Military Press Association – EMPA) „A 2015-ös év legjobb újságcikke” díját. Az elismerésnek köszönhetően felkerült a Magyar Honvéd neve is arra a vándordíjra, amelyet a legjobb cikket író újságíró szerkesztősége őrizhet egy esztendeig.

Az EMPA-díjat dr. Bozsonyi Károly ügyvezető (balra) adta át kollégánknak.

Kollégánk a magazin 2014. decemberi számában megjelent, Karácsonyi fegyverszünet szalagcímet viselő, Él-ni és élni hagyni főcímű írásának angol nyelvre fordított változatával (Christmas Truce. Live and let live) nyerte el „A 2015-ös év legjobb újságcikke” díjat. Az EMPA által meghirdetett pályázatra a szövetség 20 tagországából érkeztek pályaművek.

Fotó: Rácz Tünde

IN MEMORIAM

2015. szeptember 21. és október 22. között elhunyt:

Mezei Gábor ny. dandártábornok, a Magyar Honvédség halottja (69), Vetésiné dr. Kéthelyi Judit ny. ezredes, a Magyar Honvédség halottja (68), Bodnár Sándor ny. ezredes (83), dr. Mucsi József ny. ezredes (61), dr. Csányi Lajos ny. ezredes (90), Horváth László ny. ezredes (75), Adamkó Tibor ny. alezredes (87), H. Szabó Kálmán ny. alezredes (87), Széni Mihály ny. alezredes (83), Korb Vilmos János ny. alezredes (85), Aszódi Albert ny. alezredes (65), Kemecsey György ny. alezredes (68), dr. Csizmás Dávid ny. alezredes (87), Hegedűs András ny. alezredes (79), Lepesi György ny. alezredes (60), Lovász István ny. alezredes (85), Nagy Károly ny. alezredes (81), Sárly László ny. alezredes (64), Tóth István ny. alezredes (93), Ésik Balázs ny. alezredes (66), Grünwald Béla ny. alezredes (63), Kovács Ferenc ny. alezredes (75), Rácz Gézané ny. alezredes (79), Rádlér Ferenc ny. alezredes (88), Czákó Bálint ny. alezredes (86), Kocsis Péter Pál ny. alezredes (65),

Kovács Sándor ny. alezredes (72), Czigány András ny. őrnagy (69), Salamon Vilmos ny. őrnagy (75), Sasvári Mihály ny. őrnagy (83), Muli Sándor ny. százados (83), Ludányi Kálmán ny. százados (59), Dinnyés Gabriella ny. százados (69), Kertai János ny. százados (85), Börczi József ny. százados (87), Kiss István János ny. százados (68), Tóth Lajos ny. főhadnagy (68), Salgó István ny. törzsszászlós (82), Petrovai Zoltán ny. törzsszászlós (77), Mészáros Tamás ny. törzsszászlós (62), Rozmis János ny. törzsszászlós (74), Tóth László ny. törzsszászlós (76), Arday Endre ny. törzsszászlós (76), Fekete György ny. törzsszászlós (76), Fekete Gyuláné ny. törzsszászlós (76), Nagy József György ny. törzsszászlós (63), Juhász László ny. zászlós (75), Schwartz Ernő ny. zászlós (85), Kálmán Lenke ny. zászlós (92), Kiss Lajos ny. zászlós (63), Bernáth András ny. zászlós (65), Mogyorós László ny. zászlós (71), Timár István ny. zászlós (81), Lelkes Gyula ny. főtörzsőrmester (56), Lukács Zoltán ny. őrmester (67), Juhász Géza ny. közalkalmazott (77), Dezső Mihály ny. közalkalmazott (87), Kesztyűs Gézané ny. közalkalmazott (81).

EMLÉKÜKET KEGYELETTEL MEGŐRIZZÜK.

HONVEDELEM.HU

A KATONAI HÍRPORTÁL

Látogasson el
hozzánk!

**FOTÓK, VIDEÓK,
HAZAI ÉS KÜLFÖLDI HÍREK, SPORT,
INTERJÚK ÉS MÉG
RENGETEG ÉRDEKESSÉG!**

